

Šiame numery

GRAZDANKA IR VĖL BRUKAMA.
ALICE STEPHENS JUBILIEJUS MININT.
P. MALDEKIO KNYGOS APTARIMAS.
RUSIJOS POGRINDŽIO RASYTOJAI.
IS RELIGINĖS SOVIETŲ POEZIJOS.
ABSURDO TEATRO PARASTEJE.
MIRĖ LIETUVIŲ POEZIJOS BICULIS.
HERMAN VAN FRAECHEM
PASAULIO LIETUVIŲ INŽINIERIŲ IR
ARCHITEKTŲ SĄJUNGA.
NAUJI LEIDINIAI.
KULTŪRINĖ KRONIKA.
FILMŲ ĮVAIRUMAI.
AKADEMINĖS PROŠVAISTĖS;
LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ IR
JAUNIMAS;
LATVIS LINGVISTAS, ISMOKĖS
LIETUVISKAI.

KERTINĖ PARASTĖ

Grazdanka ir vėl brukama

Rusijos carų pavergtoms tautoms rusinti naudotieji metodai, nors būtų pasirodę ir neveiksmingi, šandien raudonųjų Kremliaus carų vėl pakartotinai bandomi. Visai žmonijai jau kone XX amžiaus pabaigoje turėtų būti be galo koktu, kai rusai dar vis mėgina lošti daugiau kaip prieš šimtą metų pradėtą ir kartą jau pralaimėtą kitų tautų gyvybės ar mirties partiją, iš po stalo ištraukdami tą pačią grazdankos kortą.

Skirtumas tik toks, kad 1864 metais okupantai rusai galvojo, jog lietuvių tautai, tada beveik neturinti savos inteligentijos, surusinti ir suprovoslavinti pakaks vien maldaknygės rusiškosios grazdankos rašmenimis. Ir keturiasdešimt metų buvo pavergėjo rašomas lietuvių tautai mirties sprendimas. Bet pati mūsų liaudis savo ranka, ir dar grazdanka, jo nepasirašė. Atvirkščiai, pasauly tokiuoje vienintelėje ir barbariškoje lietuvių spaudos draudimo epochoje liaudis sunkiausiose sąlygose išsilaikė samoningą savo tautos inteligentiją; netrukus tos kuklios lietuviškos maldaknygės atėmimas iš liaudies rankų toli gražu ėmė nereikšti ir visos tautos sunykimo.

Šandien situacija kita. Tad ir okupanto grazdankinio parako užtaisais taiko jau ne į liaudį, o į inteligentiją — šviesuomenę. Okupantas puikiai žino, kad atominio amžiaus pasaulyje labiausiai pamatoma, gerbiama ir pasauliui reikalinga yra ta tauta, kuri, nors ir maža būdama, proporcingai net daugiau negu didžiosios gali didžiulis savo mokslo, kūrybos bei plačiaprasmiškus kultūros pažangą. Kitaip ji bus po kurio laiko pasaulio nema-

toma, pamiršta, bus laikoma neprasmingu žemės užkampiu, visai nurašytinu žmonijos ateities raidoje kito sąskaiton. Šitokias tad viltis pavergėjas ir puoselėja lietuvių tautos adresu. Okupuotame krašte sąmoningai sudaroma tokia padėtis, kad inteligentas žmogus, mokslininkas bei vienos ar kitos srities šviesus profesionalas, jeigu jis nenori atsilikti nuo pasaulinės mokslo pažangos, jis priverstas visas naujienas sekti tik rusiškuos atitinkamuos leidinius, ir tik labai retai pamatyti kitomis svetimomis kalbomis ir savo gimtąja kalba norimas mokslo knygas. Tokioje situacijoje okupantas tikisi pavergtos tautos inteligentiją įskiepyti įproti naudotis vien tik rusų kalba ir rusiškąją grazdanką parašytais mokslo bei profesinio būtinumo knygomis. Gi neturėdama galimybi tokias knygas rašyti ir leisti savo gimtąja kalba, tauta paliks be savo mokslinės literatūros, be tos literatūros specialistų, negalės rodytis pasauliui savo vardu, o jeigu ką iškilnesnio ir padarys, tai pasauliui vėl bus pristatyta pirmiausia tik rusiškąją grazdanką visos Sovietijos vardu, kas laisvaiame pasaulyje įprasta suplakti tiesiog vien su Rusijos vardu. Pavergtoji tauta tada tampa tik pilkaja ir užkampine pasaulio provincija.

Okupantas gerai žino, ką jis daro, ir ko jis siekia. Bet ir mes, čia ir tėvynėje, turėtume žinoti, kad kosminiam amžiuje, tautos išlikimo siekiant, nepakanka remtis vien tik ansambliais, tautodaile bei vienu ar kitoku senienų muziejumi. Šičia tačiau nesakome, kad ir jų nereikėtų. Tau-

(Nukelta į 2 psl.)

GYVENIMAS MUZIKAI

Alice Stephens daugiopą jubiliejų minint

J. ZDANIUS

Prieš keletą dešimtmečių vieną vasarą Utenoje kiekvieną saulėtą ir šiltą dieną į paežerį nuo ankstyvo ryto ateidavo trys neįprastos išvaizdos ir savotiška kalba kalbantieji, pagyvenę vyrai. Vienoje ežero pusėje maudydavosi vyrai, kitoje moterys. Abi pusės nedėvėjo jokių maudymosi aprėdų, nes krantas nuo kranto buvo gerokai toli, ir be žiūronų tik žmogaus figūros kontūrus kitoje pusėje galėjai atpažinti. Tačiau tie trys vyrai visad dėvėdavo margas kelnautes, jau ir tuo išsiskirdami plikųjų aplinkoje.

Greit paaiškėjo, kad jie yra "amerikonai", kad du iš jų anksčiau buvo grįžę į Lietuvą, o trečiasis atvyko tik trumpam apsilankyti. Tais laikais garsiniai filmai vos pradėjo skintis sau kelią į nebylį teatrų ekraną. Mums, paauguoliams, buvo nepaprastai įdomu palyginti kinuose girdimą anglų kalbą su gyvąja. Todėl prislinkdavome ko arčiau prie

me ir atitinkamus vardus: Velas, Okejus ir Šarapas. Mano bičiuliams buvo įdomios vien "palyginimo studijos", tačiau man krito į ausį pono Okejaus dažnas Amerikos lietuvių muzikinio gyvenimo temos užkabinimas. Jis su tam tikru pasididžiavimu pasakojo apie tenykštį muzikos klestėjimą: daug gausių ir gerų chorų, benu, (pučiamųjų kapelių), solistų dainininkų bei instrumentalistų ir kt. Išgirdau tada dar man nežinomas Pociaus, Strumskio ir kitų bei žinomas Petrausko ir Šimkaus pavardes. Visa tai buvo įdomu, o poną Okejų tariau esant mažiausiai kokios nors didžiulės bažnyčios vargonininku...

Vėliau Lietuvoje buvo progų Amerikos lietuvių menininkus ir

mu. Kiekvieną kartą mano šiltus muzikinius įspūdžius lydėdavo pono Okejaus "pagarsinimai"...

Kai sužinojau, jog "Pirmyn chorui išvykus namo, jo įkandin Švietimo ministerija Amerikon išsiuntė komp. Žilevičių tenykščio lietuvių muzikinio gyvenimo istorinės medžiagos rinkti, susidariau vaizdą, kad dalykas ne juokais yra didelio masto.

Pagaliau ir aš atsidūriau Amerikoje. Deja, tuo laiku čia jau buvo jaučiamas stiprokas mūsų tautiečių muzikinio gyvenimo atostylėgus, pavargimas. Dauguma žymiųjų operos žvaigždžių, chorvedžių ir kitų muzikos darbuotojų jau buvo palinkę atokesniam ir ramesniam gyvenimui. Tačiau su nuostabių ryžtu ir energija Alice Stephens (Anelė Steponavičienė) ėmėsi nešti, ir iki šiai dienai neša, tos garsingos praeities vėliavą. Pasiruošusi Hartfordo konservatorijoje dainininkės (dramat. sopranas) karjerai, A. Stephens davė savo rečitalius daugely JAV miestų. Atliko taipgi lietuvių statomose operose ir operetėse pagrindines roles (Carmen, Cavalleria Rusticana, Meilės elekstras). Tačiau viduje jautė stiprų traukimą į chorvedybą ir pedagoginį darbą. Pagilinus studijas Chicagos konservatorijoje (kurią baigė BM laipsniu), pradėjo vadovauti chorams bei mokytojauti muzikos institucijose, tuo pačiu dainininkės karjerą palikdama nuošaliai.

Be abejo, didžiausią savo darbo ir talento krūvį sudėjo į lietuvių chorą, žinomą Alice Stephens Singers vardu. Šis jos išugdytas ir vadovautas ansamblis buvo iš tikrųjų ne eilinio lygio. Gal be mažų išimčių, visos ansamblio dalyvės buvo su didesniu ar mažesniu muzikiniu pasiruošimu, ne viena jų užtarnautai nešiojo solistės titulą (tarp kita ko, kai visi nori pirmu smuiku groti, vadovo darbas yra itin sunkus...).

Šis vienetas vertai pelnė sau didžiulį pasisekimą ir populiarumą ne tik savųjų, bet taipgi ir amerikiečių tarpe. Prabėgom paminkime bent kelis amerikiečių atsiliepimus jų spaudoje:

"One of the most delightful

Muzikė Alice Stephens

Nuotrauka V. Noreikos

ensemble groups around Chicago is that known as Alice Stephens Singers".

"...the engaging Alice Stephens All Girl Singers".

"Miss Stephens drew from her chorus the refinement of tone which Debussy's music required".

"Miss Stephens is more enterprising than many of her conductorial colleagues... They were zestful in the modern things like Hindemith's "Song of Mine", Wm. Schuman's striking "Questions" and Britten's "Old Abram Brown".

Tai trumpučiai sakiniai, tačiau tokių kritikų kaip Felix Borowski (kuris buvo vadinamas Chicagos muzikos kritiku dekanu), yra nepaprastai svarūs ir vertingi.

Atplaukus pokario metais naujai ateivių bangai, A. S. Singers pasipildė naujomis jėgomis. Idomu pastebėti, jog teko privačiai girdėti pareiškimu, jog, girdi, naujokėms sunku suprasti vadovės dirigavimą. Tai suprantama, nes dauguma mūsų chorvedžių

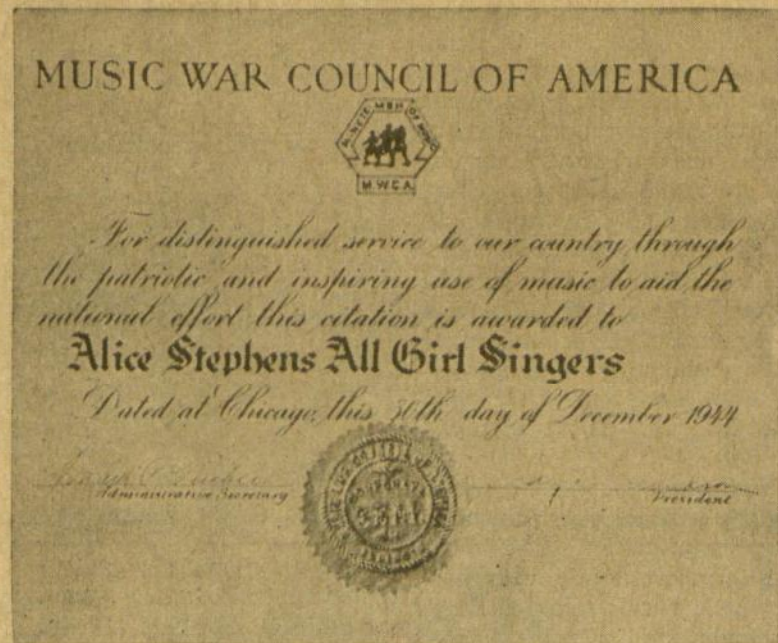
vartoja taip vadinamus, agoginius mostus, stengiantis atidiriguoti kiekvieną gaidą. Alice Stephens turi profesionalinio dirigavimo griežtus ortodoksinis mostus (sakyčiau, gal jie galėtų būti kiek apvalesni), prie kurių gali pajusti lengvą ritmo pulsą.

Zinoma, tai nebuvo priežastis ansambliui lėtinti savo aktyvumo. Matydama, kad vyresniųjų sucumentuoti į didesnį vienetą nedaug vilties beliko, p. Stephens su visad jai šviežia energija ir užsidegimu suorganizavo jaunų lietuvių kamerinį ansamblių, kuris pasivadino lakonišku "Aidučių" vardu. Galima pastebėti, jog p. Stephens stengiasi šiame ansamblyje išugdyti kažkokį naują lietuviško repertuaro interpretavimo būdą ir choro balsų spalvą. Tai labai pozityvios ir reikalingos pastangos.

Visad jautėsi lietuviško repertuaro moterų chorui stiglius, todėl p. Stephens pati aranžavo ją įvairius kūrinius savam reikalui. Ir šioje srityje jaučiasi jos šakoto talento ranka.

Šie metai yra p. Stephens sukaktuviniai metai. Siemet muz.

(Nukelta į 4 psl.)

Garbės diplomai, kuriu amerikiečių visuomenė pagerbė muzikę Alice Stephens ir jos ansamblio dainininkes.

tos trįjulės ir slapčia klausydavomės jų pokalbių. Kai anie kalbėdavo angliškai, galėjome justi tolimą tolimą panašumą į tai, ką girdėdavome kinuose. O kai prabildavo lietuviškai — niekaip neatspėdavome, ką reiškia žodžiai, kaip "kičenas", "čikenas" ir t.t. Abiejose kalbose apščiau vartojo žodžius well, OK ir shut up. Todėl kiekvienam jų davė-

tiesiogiai girdėti. Žavėjauisi Greičiaus smuikavimu (jis su tokiu nemeluotu artistišku polėkiu išpildė Rimskio-Korsakovo "Himnų saulei"), Drangelienės ir Mickūnaitės dainavimu operoje, kario uniformoje džiaugiausi Gaižiūnų poligone Lietuvos vyriausybės kviesto Chicagos amerikiečių lietuvių "Pirmyn" choro pramoginės programos atliki-

Muzikės Alice Stephens vadovaujamų "Aidučių" pirmasis koncertas 1967 m. Marijos aukštesniosios mokyklos salėje, Chicagoje, dalyvaujant akordeonistui K. Daubarui.

Muzikės Alice Stephens moterų ansamblis koncertuoja Chicagos Orchestra Hall. Kairėje matomas muz. A. Kučiūnas ir dešinėje muz. Alice Stephens. Šiame, 1950 m. surengtame koncerte dalyvavo taipgi solistai I. Nauragis ir S. Baranauškas.

Rusijos pogrindžio rašytojai

Rusų rašytojai, Naumui Odnozovui, gyvenusiam Rygoje, neseniai pavyko pabėgti į Vakarų. Atsidūręs Londone, jis "Sunday Times" žurnale paskelbė ilgą rašinį apie savo tardymą ir apie dabartinę rusų pogrindžio rašytojų būklę. Čia duodame įdomesnių ir būdingesnių to pranešimo vietų atpasakojimą.

Rygos NKVD vyriausias tardytojas, paraudęs iš pykčio, kaltino N. Odnozovą, kad jis džiaugiasi savo tėvynės klaidom, parašęs mirusiam poetui Pasternakui atminti poemą ir negalėjęs suprasti nei jis, nei jo keturi pagalbininkai, kaip Rusijoje, kur visi piliečiai žino, kad pagrindinės rašytojų problemos esančios išspręstos, kur kiekvienas rašytojas žino, ką turi daryti — tarnauti savo Partijai, — jis, N. Odnozovas, galėjo parašyti:

Tauta! Tauta! Ar tu girdi griūtį?
Tauta! Tauta! Ar tu girdi šauksmus?
Laidojama Rusijos sažinė,
Laidojama Rusijos minties laisvė.

Nuo tos dienos, rašo N. Odnozovas, jis tolydžio save klausė, kodėl jie rašytojus persekioja, kodėl jiems meluoja, iškraipo jų mintis, kodėl tvirtina, kad rašytojai nekenčia savo krašto, o tuo gi tarpu rašytojai netgi nejučia neapykantos savo persekiojams, kodėl jie už akių ji nuteisė 7 metams kacetų.

N. Odnozovo manymu, taip esą todėl, kad jie rašytojų bijo. Kiekvienas policininkas — tvarkos simbolis — bijo menininko — laisvės simbolio. Totalinis žmogus nesupranta laisvės tvarkoje. Jam iškiepytas išitkinimas, kad totaliniam planavimui vienintelė alternatyva yra chaosas. Todėl kas nors turi planuoti. Tas planuotojas turi turėti absoliučią valdžią. Toks buvo Stalinas, turėjęs absoliučią valdžią.

Tačiau nūdien Rusijoje visur iškyla nauji apraiškų ne tik ūkyje, bet ir kūryboje. Štai kodėl po truputį valdžia slysta iš totalinio planavimo mechanizmo, iš kompartijos, iš slaptosios policijos. Jie bijo chaoso. Tačiau tas chaosas ne tiek graso kraštui, kiek jų asmeninei ateičiai. Jie gerai supranta, kad jeigu tūkstan-

čiai rusų intelektualu, išsivyspa-lizavusių modernioji technikoje, ir be to, turinčių švarias rankas, užimtų jų vietas ir pradėtų organizuoti valstybės ateitį, visi planuotojai — pusiau raštingi, bet kompartijos nariai — nežinotų kur bedingti.

Rusijoje vyksta, rašo N. Odnozovas, daugiau suėmimų nei Vakarai įsivaizduoja. Daug suimama darbininkų, tačiau režimas labiau siejosi neutralizuoti kūrėjus, ypatingai intelektualus, nes jis žino, kad rusų dorovinės rezistencijos poetai ir menininkai neturi didelės įtakos daugumai krašto gyventojų, tačiau jie turi didelį poveikį fizikams, chemikams, inžinieriams, aplamai visiems, sudarantiems krašto "smegenis", be kurių komunistinė santvarka sugriūtų.

Tačiau, apskritai imant, valdžia, rašo N. Odnozovas, daugiau ar mažiau, išlaikė pasyvią kontrolę. Ji tik labai iš lėto užleido dalį savo absoliutinės galios.

Kai prieš 12 metų gimė pogrindžio judėjimas, tai atrodė lyg "kažkas įvyko" toje šalyje, kur iš tikro nieko neturi įvykti, kas išeitų iš plano ribų. Planuotojai nepaprastai išsigando, matydami savo valdžios ir savo pasaulio trupėjimą. Štai todėl jie nekenčia rašytojų ir juos persekioja. Sovietiniai planuotojai negali sutikti su tuo akivaizdumu. Keistu būdu jų ideologija — marksizmas — yra išėjusi iš europinės tradicijos, kur laisvė yra aukščiausia vertybė. Marksizmas buvo mėginimas suderinti laisvę su protu, o tai prieštarauja totaliniam planavimui. Štai kodėl komunistų slaptoji policija rašytojų nekaltina kaip "pavojingų anarchistų, beieškančių laisvės", kaip tai darė caro slaptosios policija. Komunistų policija turi iškraipyti jų žodžius ir primesti savo aiškinimus, kad galėtų rašytojus apkaltinti išdavikais, kurie džiaugiasi savo šalies klaidom ir "teršia savo pačių namus", kaip kad NKVD viršininkas Semiščastny kaltino Pasternaką.

Tokiais, rašo N. Odnozovas, NKVD mus laiko, bet rašytojai tai neigia. Jie studijuoja sovietinę konstituciją, kuri jiems žada laisvę ir neišvaizduojamą gerbūvį.

Jie skaito Tolstojų ir Gogolį ir jie mato, kokie sudėtingi ir gilūs jų personažai, tuo tarpu kai komunistai juos moko žavėtis neturinčiom ydų jų romanų marionetėm, kaip pvz. Gladkovo "Cementas". Gyvenimas ir patirtis verčia daryti skirtumą tarp pažadų ir kasdieninės tikrovės, sudarytos iš draudimų ir prisitaikymo. Tas patyrimas, rašo N. Odnozovas, prasideda, rusams sulaukus 14 metų. Mokykloje jie studijuoja konstituciją, kuri sako: "Jūs turite laisvus rinkimus", bet jie jų neturi. "Jūs turite žodžio laisvę" — bet jie jos neturi. Štai kodėl ryžtingesni rašytojai nepasitiki gyvenimu ir nueina į pogrindį ir į rezistenciją.

Viešajam gyvenime pagrindininkai turi sutikti su "teisinga" partijos linija ar taiVietnamo atžvilgiu, ar su draudimu gauti vaistus iš Vakarų. Tačiau dauguma piliečių galvoja, kad yra nusikaltimas neleisti pasinaudoti vaistais, kurie išgelbėtų žmogaus gyvybę, tik todėl, kad jie gaunami iš Vakarų. Štai dėl ko išsivysto nuolatinis ir instinktyvus dviveidiškumas [tikinančių balsu kalbama apie tai, kuo netikima. Galiausiai tas įprotis pažeidžia nervus ir sukelia neurozes su visa eile iš to kylančių ligų.

Pagrindininkus taip pat jungia ir kaltumo jausmas. Jie išau-gio dviprasmiškoje kultūroje. Piliiečiams skelbiama, kad jie gyvena teisingiausioje ir demokratiškiausioje, kokia tik galima, santvarkoje, ir tuo pačiu laiku jie patiria apie pomirtinį išteisinimą slaptosios policijos aukų, jie mato milijonus žmoniškų griuvėnių, išeinančių iš kacetų. Ir niekas už tai nebaudžiamas.

Pogrindžio judėjimas labiausia domisi socialinėm bei ūkinėm problemom todėl, kad jos tiesiogiai jungiasi su jų svarbiausiu rūpesčiu: kultūros laisvė. Judėjimo branduolį sudaro 25-40 metų amžiaus intelektualai. Kai kurie jų yra pasiekę didelės menininko garbės. Didžiausias pogrindžio poetas, galimas daktas net didžiausias naujųjų laikų rusų poetas — Josefas Brodskis gyvena, versdamas poezija, po savo sugrįžimo iš Šiaurės. Dauguma kovojančių pagrindininkų yra

Ukrainiečių labai gerbiama Višhorodo Madona (11 šimtmečio ikona)

profesoriai, gydytojai ir netgi inžinieriai, kurie rašo, komponuoja, tapo ir suka filmus.

Pogrindžio rašytojai ryžtingai stengiasi būti modernūs savo stiliumi, tačiau kartu su tuo jie pasilieka ištikimi rusų tradicijai kovoje su visuomenės negalavimais, pasilieka griežtoje opozicijoje prieš valdžios piktnaudžiavimą slaptosios policijos aukų, jie mato milijonus žmoniškų griuvėnių, išeinančių iš kacetų. Ir niekas už tai nebaudžiamas.

Pogrindžio literatūra turi daug skaitytojų, tačiau, norint ją gauti, reikia griežtis beveik prieš

Gutenbergo laikus buvusios technikos. Jau 12 metų visoje Rusijoje vyksta politiniai susirinkimai. Žmonės renkasi kavinėse, amfiteatruose, gimnazijų stadijonuose, parkuose pasiklausyti eilėraščių, kurių niekad nepraleistų cenzūra. Labiau apdorota pogrindžio literatūra sumanių mašiniščių multiplikuojama. 1959 m. A. Ginsburgui, kuris nuteistas 5 m. kacetų, kilo mintis susegti daugelį mašinėle parašytų lapų. Tuo būdu gimė pirmasis pogrindžio laikraštis "Sintaksė". Jos pasirodė du numeriai, ir Ginsburgas atsidūrė už spygliuotų vielų.

Jo pavyzdį pasekė kiti. Ir pasirodė daugiau kaip 12 žurnalų, kuriuose tilpo poezija, proza ir apybraižos. Iš jų labiausia žinomas buvo "Feniksas", jo redaktorius Galanskovas buvo pasmerktas 7 m. kacetų. Pats naujusias — "Rusų žodis". Šią veiklą rusai vadina "samizdat" (pats save išleidžias). Jų redak-

(Nukelta į 4 pusl.)

IŠ RELIGINĖS SOVIETŲ POEZIJOS

Čia dedamo eilėrašcio autorius A. Galič yra žinomas Sovietų Sąjungoje dramaturgas. Jis rašo eiles, skirtingas reičiuoti, pritariant gitarai. Bet, suprantama, tokios tematikos eilėraščiai ten sklinda tik slapta. Kai kurie jų patenka ir į Vakarų.

Eilėraštyje "Ave Maria" poetas sugretina nekaltą nuteistuosius, privergtuosius ir neteisingus teisėjus su Madonos — kenčiančio žmogaus atvaizdu, Madona laukia Jėzaus, kuris dalinsis nekaltų aukų likimu visais laikais ir visuose kraštuose.

AVE MARIA

A. GALIČ

Kaltinimas — melas, tai mato ir aklas,
O tardymas pasiekė jau penktą savaitę.
Tardytojas pavargęs vis ryja gaivinančius vaistus,
O kaltinamojo barzda užango lyg Pranašo.

O Madona keliauja Judėjos takais,
Savo kūną pridengus nuskalbtu rūbu.
Ji eina su našta, o ta lenkia pečius,
Ir jos atodūsiai kaskart liūdnas,
Ji galvą pridengus nunesiota skara,
O toje galvoje visos žemės skausmai.
Paskui pavargęs svyruoja ir Juozapas —
Tikras sargas ir kūmas Dievo garbės.
Ave Maria...

Pranašą sumušė Komi ') rajone:

Jis gul ant žemės, grauždamas žolę;
O tardytojas gavo iš partijos biuro
Dovanų — kelionę veltui į Teberdą') išlėstis.

O Madona keliauja Judėjos takais,
Dažnai paslysdama ant šlapių akmenų.
Jos rūbą sudraskė pakelės erškėčiai —
Ji vien tik galvoja apie gimstantį sūnų.
Apie savo sūnaus pasmerkimą mirtin.
O kojos, tos kojos! Kaip man ja skanda!
(Galėtų verkšlenti, kaip maža mergaitė).
Bukapročiai vaikėzai, kai tik ji praėina,
Svaido pašalpiai čia neištariamus žodžius.
Ave Maria...

O paskui įvyko daug keistų dalykų:

Maskvoje tardytojas jau gavo pensiją,
Našlė iš Kalinino gavo dokumentą,
Su kurio atspaudais išteisinasi Pranašas.

O Madona keliauja Judėjos takais.
Po kiekvieno žingsnio jos kūnas tampa
Vis lieknasnis, lengvesnis, liesesnis.
Triukšmas ir sąmyšis visoje Judėjoje,
Kur pamiršta kraujas ir aukos bevertės.
Tamsūs šešėliai jau apgaubė žemę,
Jie pasiekė visur, kur tik buvo pėdos Mergelės.
Visi Butyrkų, Treblinkų ') šešėliai,
Visur tik išdavimas, šnipai, šūviai ir... kryžiai...
Ave Maria...

Vertė J. S. a. v.

¹⁾ Europos Rusijos šiaurinė sritis, nusėta lageriais.
²⁾ Atostoginė vieta Kaukaze.
³⁾ Garsus Maskvos kalėjimas ir nacių lageris.

ABSURDO TEATRO PARAŠTĖJE

Subjektyvus svarstymas

JURGIS GLIAUDA

nepalyginamas atradimų stūmoklis teatro mene.

Tikrai, daugiur avangardinio teatro sąvoka sutapatinama su absurdo scena. Tai yra naujoviškiausias, šviežiausias, išsikišęs ir patį judėjimo priekį, nestabiliskas, mozaikiškai raibuliojantis, nuolatos esąs kitimo pavojuje ir nuolatos kintąs savo deklaracijų turiniu, forma ir sudėtimi. Lietuviškoji enciklopedija, kaip niekas kitas, įtikino mane, kad tikrai absurdo teatras esąs avangardizmo apraiška teatro evoliucijoje. Absurdo teatras mūsų enciklopedijoje nėra nė puse žodžio aptartas, nors T raidės tomas (teatras) pasirodė 1964 metais. Bet ir anglų kalba enciklopedijos dar nesuigauo kaip suvokti tą teatro fenomeną. Negaliu to tarti dėl kitų kalbų, nes neteko įkisti ten nosies. Tuo tarpu knygnai ir enciklopedijos snaudžia ties O'Neil, Tennessee, Inge, Brecht, Albee ir kt., kurie vis didėjančiu svoriu skamba pastatymuose. Absurdo teatras, išskyrus gal Becket ir Pinter, vis rečiau komercinių teatrų skelbimuose. Tik akademiniai teatrai jau velka scenon Ionesco, Adamovo, Genet, Gherderode, Audiberti

ir kitų veikalus. Tie vardai tokie nefamiliarūs ir keisti. Ir tai dėl to, kad jie priklauso ateičiai. Tai yra paprasta meno gyvenimo rutina, kada spazmose ir dvejonėse formuojama ateitis. Tikrai dabartinis absurdo repertuaras yra dar labai efemeriskas, neparankus teatro bizniškumui. Viskas tačiau atsirado ir rutuliojosi nepaprastu tempu. Dar 1959 metais Ionesco garsioji pjesė "Kėdės", pastatyta mažame Paryžiaus teatre, į pirmąjį vaidinimą sutraukė trisdešimt keturis žiūrovus. Aktoriai, prieš vaidindami, pasikabinę plakatus ant krūtinės ir nugaros visą valandą maršavo šaligatviu, kviesdami publiką. Tepelnė trisdešimt keturis smalsuolius.

Tačiau, kaip mes bevertintumėm eksperimentiką, avangardas yra laikmečio ištikimas, pastovus ir labai neramus palydovas. Kiekvienas periodas yra lydymas avangardo bet kurioje meno šakoje. Vieniems tai ieškojimas, kitiems tai klaida, tretiesiems tai paskutinis ir genialus atradimas. Neabejotina šviežiena yra absurdo teatro siužetai. Neabejotina yra jo drąsa, atmetant tai, kas pasiekta, įgyvendinta ir sugromuluota. Absurdininkai pasirenka eiti įželsiais, erškėčiuotais takais ir bodisi komercializmui, stagnacijai, pelno problema.

Miniatiūroje tie reiškiniai slypi ir mūsų avangardinės scenos bandymuose. Nusikratymas klišės dažnai dar gerokai vaikiškas ir

siekiąs vien šokiruoti mūsų konservatyvų žiūrovą. Tradicinį patriotizmą ar nostalgiją bandoma šaržuoti. Siekiama griauti dogmas ir naujai dogmai pastatyti bedogmiškumą, kuris tačiau jau savaime tampa nauja ir gana dirbtinai įvelkama į mūsų apyvoką dogma. Avangardizmo vardu, kaip kiekviename eksperimente, padaroma daug nesąmonių, klaidų, naivių išsišokimų. Dažnai tas tariamas avangardizmas yra tik senų baldų perstatymas tame pat kambaryje. Tačiau kas gali užginčyti, kad vis dėlto čia ir mes vėl stebuklingai apsiireiškiame, kad esame gyvi, siekią ir atšviežina mūsų dar tokią kuklią dramaturgiją, ko negali visu plėčiu padaryti scenos kūrėjai anapus.

*

Vis dėlto absurdinio teatro tematika yra plati, erdvi ir šakota. Plati ji yra ne dėl filosofinio to teatro pagrįstumo, nors taip atrodė, žvelgiant paviršutiniškai. Plati ji yra dėl išraiškos atspalvių, dėl subtilių niuansų, dėl dramaturgo temperamento ir siekių savybės. Tada sudaro spektrą, kur pats šviesos spindulys suskyla į tūkstančius naujų lūžių, naujų šviesų, naujų ir labai kaprizingų formų. Tik sugriebę pagrindą ir tik apčiuopę, kad ir labai netobulai, kontūrus, jau galime slysti žvilgsniu to pastato fasadu, ne viską dar pastebėdami, ne prie dažnų bareljefų dar kibdami akimis.

Maži, kuklūs ir dažnai labai skurdūs Paryžiaus, Rio de Janeiro, Kopenhagos, Los Angeles teatrai, kur ne komercija, bet at-

šviežinamoji absurdo dvelkmės deivė Mel-pomena dar geidžiama viešnia, kur yra geriausias vietos pulsuoti eksperimento pulsui. Jeigu esate šalininkas, ar bent susidomėjęs ta nauja banga, jus ten rasite tam tikrą naujo judėjimo fanatiškumą.

Ir tas lietuviškas jaunimas, kuris vis dėlto gana neaktyviai, be šventos fanatizmo ugnies spurda aplink "Antro kaimo" judėjimą, rastų daug palaimingų valandų, atkreipęs dėmesį, intelektą ir polėkį į avangardinio teatro repertuaro studijas. Aš tikiu, kad tokiam judėjimui išpilietinus, atsirastų ir pajėgos, galinčios pastūmėti mūsų eksperimentinę sceną žingsni pirmyn iš stagnacijos, iš oficialių pastatymų, kur reikia publikos salėje, spausdintų bilietų, programų, senų dramaturgo nuopelnų ir visų tų kitų komponentu, kuriais visad šviežias jaunimas bodisi ir jų vengia.

Jūs galite vaizduotis avangardinio teatro pulsą kukliausiose holivudiško teatro sąlygose, kur salė yra didelis kambarys su užtemdytais langais, kur žiūrovų kėdės sustumtos aplink plotą, kuriame vyksta spektaklis, kur "scena" yra tikta plotas salės vidury, užklotas senu ir nutrintu kilimu, kur žiūrovai, pūsdami dūmą, pučia į tiesiog į akis vaidintojų. Ir, tačiau, kur kartais pratrūksta toks polėkis, toks nuoširdumas ir tikramas geste, tone, mimikoje, kad jūs pajuntate visą Mel-pomenos kulto jėgą. Tai yra absurdo ir ap-lamai avangardinio teatro žyguotė po visais mūsų planetos meridianais ir dar tokią neaiškią ateitį.

Ten tie autoriai: Daumal, Gilbert-Lecom (Nukelta į 4 pusl.)

ABSURDO TEATRO PARASTĖ

(Atkelta iš 3 psl.)

te. Wittgensten, Heineken, Arrabel, Tardieu, Vauthier, Pichette, Schehade... kas kad beveik niekas teisingai neištaria tu vardu! Jie sudaro tą kartoteką, kurios vardu tose dvokiančiose patalpose, pavadintose teatru, sueina entuziastai ir junta šviežios kvapų spektaklyje.

Bendrybė čia yra ta, kad naujas judėjimas užsiangažavęs skelbti absurda, naują manifestą, naują mintį sužetę, dažnai dialogo ar monologo forma. Ir kada personažų veidai dažniausiai yra bespalviai, manifesto veidas yra itin ryškus. Didžiausias čia rūpestis ne personažo individualumas, bet kaip jis sugeba nešioti plakata, kaip jis varto plakata prieš savo negausią publiką ir prieš viso pasaulio publiką.

Jie skelbia absurda — nes tatau yra, skelbėjų įsitikimu, reikšmingiausias gyvenimo komponentas, išsiskiriantis būtyje ir būtyje. Kiekvienas manifestas turi turėti savyje naujieną, kitaip jis būtų negyvas. Ir kiekvienas manifestas turi turėti savo adeptus. Jeigu milžiniškos visuomenės imtų kalbėti, diskutuoti, įrodinėti, įtikinėti, kad kažkur gimsta žalia-plaukiai arkliai, ir taip kalbėtų ilgą laiką, žmonės imtų tuo tikėti. Tokia yra atkakliai skelbiamas manifesto galia.

Įvairiose kalbose ir kultūrose absurdo sąvoka nėra ta standartinė sąvoka, kaip pvz. vanduo ar dangus. Tai neharmoniškas muzikoje, tai nelogiškas, groteskas, klaida, net juokingas, nesiderinantis elgesys. Gal būt, visa tai galima vadinti absurdu. Lietuviškai tai atskambėtų nesąmonės žodyje. Bet esmė ir nevisad žinoma sąvoka, artėjanti prie filosofų žodyno, absurdas yra netikslė, neturėjimas prasmės. Tai Sizifo triušas antikos mite. Tai dargi nesibaigianti betikslė. Iš tikrųjų, tai baisi, žudanti sąvoka, jeigu ji suprantama ne vulgariai ir ne pašaipūniška prasme.

Absurdo teatrui prikeržiama visa uodega epitetų ir nusakymų, manant, jog artėjama prie jo esmės nusakymo. Jis vadinamas metaforu, paradoksu, protesto, apmaudo, paraleliu, pykčio, net kaukių teatru. Tas teatras vadinamas anti-teatro vardu, kas reiškia vaidinimą dėl sceniškojo vyksmo, dėl klounados, dėl artėjimo į antikinius mimus, dėl ekspromtinių situacijų, arlekinados, marionetės, lėlių scenos... Ir čia nėra magiškos P. Stravinskio jėgos garsų rusiška Petruška pristatyti kupiną psichinės vitališkos jėgos. Absurdo grėsmėje čia scenoje Petruška turi ir likti tik lėle, tik iškamša, kurią judina ranka, įmauta jo vidun.

Tačiau veikalą turi lydėti daug raiškių komponentų. Tai sutirštintas apmaudo koloritas, režiantis kalambūras, nelogika veiksmo, čapliniška groteska ir beveik televizijos filmų, kur lavonai virsta kaip žolės po daigiu, brutalumas. Žiūrovui nesuteikiama didaktiškos išvados, absurdirininkai, supainioję ir priklaidinę jį, palieka pačiam žiūrovui bailiai dairytis išvada. Esmė čia bazuota ne personažo individualumu, bet situacijos komplikuoju nesudėtingumu. Ir nors čia absurdo teatras kratosi ir ginasi bet kokio užsiangažavimo manifestui, siekiui, bet tai tik baltais siūlais siūtas apdaras. Teatras aiškiai kilęs iš pasaulėžiūrinės bazės, ir tos pasaulėžiūros skelbimą laiko savo misija. Ionesco ir anglų kritiko Tynnann diskusijų Pro ir Contra Notes tome dramaturgas ir teatro kritikas pasisakė taip plačiai, kad susidarė net ištisas to pavadinimo tomas. Tynnann aiškiai pavadino Ionesco absurdo teatrą misija, tai yra užsiangažavimu skelbti savo manifesta.

Visa tai užginčijo Ionesco, vienas iš ryškiausių ir produktyviausių naujo sąjūdžio atstovų. Ionesco užginčija ir absurdo sąvoką, prikergtą teatrui, nes sąjūdžio uždavinimas jau reiškia angažavimąsi. Pasak jo, nėra logikos, vulgariai prasme, tėra logika atremta į instinkta ir jausles. Tynnann teigia, kad logika atremta į šios dienos kultūrinę buitį. Jiedu nerado modus vivendi. Ir kadangi jie to nerado, tai patvirtina teigimą, kad absurdo teatras pagrįstas savu manifestu...

Vis dėlto juo toliau į mišką juo daugiau malkų. Bet šiuose absurdo scenos aptarimuose: juo toliau, juo migločiau. Sunku visą tą temą vaistiniškai sisteminti, viską atsverti ir padėti po etiketėmis. Be abejo, kada tas reikškinys jau regimas ir tarpe mūsų, kada ir lietuviai dramaturgai ima dairytis į tas naujas teritorijas ir žengti pirmus ekskursantų žingsnius, ta tema ima traukti mus savo šviežiu naujumu. Tuo tarpu lietuviuose šios

temos traktavimai dar kuklūs, dar reti, tačiau jie ir ateityje bus neišvengiami, nes naujas lietuvis dramaturgas, kaip ir kitų literatūrų autoriai, neis senais takais, klumpant neįėjusi ir kartojant mūsų scenos klasikus ar pusklasikius. Absurdas — jo išraiška mene — yra vis dėlto nauja žemė, nauja terra incognita, kur dar reikalinga rasti vardus kalnams, upėms ir vietovėms. Reiškinytas tas yra toks gavališkas, taip provokuojąs skverbtis ten ir tapti neofitu, medžioti ten laimikių, paženklininti savo vardu tuos bevardžius kalnus ir slėnius, kad gaila mūsų anapus autorių, kurie vis major galia (režimo galia) turi visą tą šviežumą bailiai laikyti erezija, schizma, klaida, net piktinančia, režimiškai-davatkaiškai suprasta nuodėme, kuri kartais jeigu šiek tiek ir leidžiama, tai iki tam tikro, partijai nepavojingo laipsnio. Kyla klausimas, ar vietinės mūsų kūrybinės pajėgos atras išsūkiui pakankamą išgirsti aidą?

Labai vulgariu aptarimu, absurdas yra egzistencijos mechanizmas. Karta, sustojusi apsimąstyti tarp dviejų kataklizmų ir apsvaigusi paskutiniojo karo absurde, pasijuto sustojusi ties bedugne. Senos vertybės, dogmos, taisyklės, palaikiusios žmonijos vitalizmą, sudegė it laužas. Staiga viskas sutemo, be kelrodžių, be matomų takų, liko tik sąvoka beprasmė, apmaudo ir liko sąvoka: kas buvo, buvo tik niekis, kas bus, bus tik niekis. Gyvenime dingio šventieji, kurie buvo stiprūs tuo, kad abejonės valandą jie šnibžėjo tikiu ir tikėjo. Gyvenimas pasidarė tuščias kaip tik dėl to, kad dingio mesijai, pranašai, kurie skelbtų, kad ir rutinos ribose vitalinė moralė ir vitalinė ideologija. Girdimos aimanos nėra atrama, nei kelrodis. Tegu dar milijonų milijonai iš aklos inercijos nešioja tuos pat iliuzijinius rūbus. Bet tiems, kurie suprato gyvenimo beiluzoriškumą, jau aišku, kad tokie rūbai atrodo keisti, kaip atrodytų būtyje keisti dabar rūbai, jeigu imtų kas rengtis antikos tunikomis ar hitonais.

Tarytum iliuzijų evoliucija pasiektų savo zenitą: antikiniai dievai užleido vietą monotizmui (nereikėjo nė revoliucijos). Grūmėsi religinės formos ir teizmas. Gimė socialinės religijos (režiminis socio-komunizmas). Ir — pagaliau, pagaliau — viskas suvesta į iliuzijų praradimą.

Tai seni ideologinių bei religinių atradimų faktai, bet kaip tik ši periodą jie tokie aštrūs ir žeidžiantieji. Antikos praradime gairino monotizmas, viduramžių ūkanose Atgimimas ir teritorinių atradimų svaigulys, dar šviežio kapitalizmo spazmose — socialinės teorijos. Ar dabar gairins žmoniją atominės jėgos pažabojimas planetarinės sistemos ekskursams? Tai mokslo ir technokratijos faktai. Žmogus reikalingas emocijų. Tai jo atgaivos ir atgimimo erdvė. Rusel ir Santoyana, tokie nepanašūs išvadomis, nuostabiai sueina esmėje: arba iliuzijas atmesti ir jų vietoje palikti tuštumą, arba prarastas iliuzijas prikelti iš kapo, kaip buvo prikeltas Lozorius. Bet, kaip skaudu tarti, kad mes neturime patyrimo, kaip sekėsi gyventi prikeltam Lozoriumi? Ar judino jo dvasią emocijų palaima, abejonų audros?

Empiristika mąstyme ir technokratinė empiristika moksle pasibaigė grandiozine empiristika karo laukuose ir daugelio tautų savo suvereniteto praradimu savo teritorijose. Paliko tamsi tuštuma ir buities ir būties griūvelės. Šiuo atveju racionalizmas neišvengiamai turėjo išmesti iš savo išėjį egzistencializmą. Smerdiakovas ir Zaratustra apmaudingai prasnabždėjo: Dievo nėra, Dievas mirė.

Anapus praradimo kaltė atitenka žmogui, kuris, vokiečių filosofo tvirtinimu, nužudęs Dievą. Dievo nužudymo įrankis buvo visagalingis modernaus žmogaus RATIO, absoliučiai skirtingas nuo Augustino ratio, nuo to mistinių postulatų. Modernus RATIO išstūmė iliuziją iš būties ir iš viso kosmoso. Ant mėlynos ir tirštai apgyventos planetos, beribėje erdvėje, be tikslo, be prasmės, nuolatos ir nuolatos skrieja elipse aplink saulę milijonai žmonių, ir tik tam, kad kartą įžengtų į esimą ir jau pirmą savo gyvenimo dieną, pagal Leopardi, įžengtų į savo laidotuvų vilkstinę.

Heidegger, Jaspers, Kirkegaard, Berdiajev, Wall buvo labiau ar mažiau ryškūs, dažnai instinktyvūs, tos sampratos formuotojai. Berdiajev, pripažindamas esmę, ieškojo dirbtinių iliuzijų, bet Sartre, lakus literatas, vulgarizavo tą filosofinę pesimistinę prielaidą ir išpopuliarino ją masėse.

(Bus daugiau)

Steigiamojo Seimo Socialistų liaudininkų demokratų ir Valstiečių sąjungos blokas.

Kas yra meilė?

(Atkelta iš 2 psl.)

3. Veikalo apmatai ir ataudai

Kas audiniui apmatai, tas knygai jos apimtis, turinys, minčių ir idėjų kiekis. Knygos ataudais reikia suprasti jos turinio išraišką, formą, stilių, kalbą. Audinio vertė priklauso nuo apmatų ir ataudų tinkamo sujungimo, nuo jų estetinės darnos. Tai pasakytina ir apie grožinę arba mokslinę knygą. Svarbūs abu dalykai — ir kas ir kaip. Kaip šiais dviem atžvilgiais vertintina "Meilė XX-me amžiuje"?

Apie meilę, ypač erotinę meilę, tuoj po pirmojo pasaulinio karo rašė pedagogas J. Gobis. "Meilės" vardu atskirą knygą 1947 m. išleido St. Yla. Daug straipsnių meilės klausimais davė Alf. Grauslys. Bet nė vienas minėtų asmenų nerašė apie meilę taip plačiai ir išsamiai, kaip tai padarė Petras Maldeikis savo veikle "Meilė XX-me amžiuje". Knyga turi 16 skyrių, 273 p. Vien savo apimtimi veikalas imponuojantis. Bet jis reikšmingas ir moksliniu iškeliamu klausimų sprendimu, ir tiksliai pasirinktos medžiagos išdėstymu. Skaitydamas knygą, jauti, kad autorius labai gerai susipažinęs su meilės problema, kad jis perskaitęs tikrai daug veikalų tuo klausimu. Jo panaudota literatūra apima beveik 7 p. Šioje knygoje skaitytojas ras gausiai naujų minčių, idėjų, tikrai turiningus puslapius.

Kas gi pasakytina, nors labai trumpai, apie, taip vadinamus, knygos ataudus, atseit turinio išraišką, stilių, kalbą? Autoriaus kalba yra aiški, taisyklinga. Tačiau sakinytis apraustas nemažu minties svoriu. Jam trūksta vaizdinio lakumo ir poetinio žavumo. Bet tai nevisuotinis reiškinys. Pasitaiko ir tokių sakinių, kurie ir minties gilumu ir formos gražumu skaitomi kaip kokie aforizmai. Vis dėlto reikia pasakyti, kad tai nėra lengvo skaitymo knyga.

Korektūros klaidų pastebėjau ne daug. Prie jų priskirtinas dvejetainis tos pačios pavardės sąryšas -Freidas ir Freudas (14 p.), Plotarchas vietoj Plutarcho (78 p.). Esame įpratę vadinti graikų meilės dievaitį Eros. Autorius jį sulietuvina į Eras. Kai susiduri su tuo vardu kilmininko linksnyje (Ero), darosi nebeaišku, ką tas žodis reiškia.

Noriu baigti šio reikšmingo ir aktualaus veikalo apžvalgą gražiais rašytojo F. Dostojevskio žodžiais, kuriais jis kalba senelio Zosimos lūpomis savo romane "Broliai Karamazovai": "Broliai, nebijokite žmogaus nuodėmingumo. Mylėkite jį ir esanti nuodėmėje, nes tokia meilė yra Dieviškosios Meilės panašumas, aukščiausia meilė žemėje. Mylėkite visą Dievo tvariniją, net joje esantį smėlio grūdėlį. Mylėkite kiekvieną medžio lapą, kiekvieną Dievo šviesos spindulį. Mylėkite gyvulius, augalus, mylėkite kiekvieną daiktą. Jei mylėsite viską, jūs suvoksitė dievišką

Rusijos pogrindžio rašytojai

(Atkelta iš 3 psl.)

toriai ir bendradarbiai turi nemalonumų, bet jie nėra vieni. Jų veikla pasiekia ne vien tik pogrindį, bet taip pat ir daugiau ar mažiau liberalius rašytojus, mokslininkus ir profesorius, kurie atsakingose vietose. Tai vyrai, sukakę 40-50 m., vadinasi gana seni. Vyresnieji (50-70 m) yra Stalino šalininkai arba jau labai bijo to, kas gali būti panašu į maištą.

Susilaukusieji 30 m. ir reikalaujantieji politinės ir kultūrinės laisvės, gali atrodyti esą radikalūs. Jie pasiryžę iš lėto siekti to pakitimo, vieni išsukiamai besilaikydami valdžios atžvilgiu, nepasydami jokių pasekmių; kiti gi — panaudodami savo įtaką

valdžioje ir siekdami santvarkos pakitimo iš vidaus. Tačiau visi yra pasibaisėję tais, kurie jaunesni kaip 25 m. Jaunieji radikalai nepažino Stalino baimės, kuri sustingdydavo kraują tu, kurie buvo sukakę 30 m. (jau nekalbant apie 40-mečius, kurie pradeda virpėti prie mažiausio užsiminimo apie naują terorą). Jaunieji nebijo smurto, nei sunaikinimo.

Dabartiniu metu, baigia savo pasakojimą N. Odnopozovas, pogrindžio judėjimas atsidūrė tragiškoje būklėje. Iš vienos pusės ji puola valdžios organai, iš kitos — jis nesigriebia nei smurto, nei sunaikinimo. Nes pogrindininkai (ir liberalai) yra patriotai, norį gyventi kaip laisvi žmo-

Gyvenimas muzikai

(Atkelta iš 1 psl.)

Alice Stephens švenčia reikšmingą amžiaus sukaktį. Taipgi sukanka 40 metų nuo jos dainavimo studijos įsteigimo Chicagos vidurmiestyje ir 30 metų nuo moterų ansamblio sudarymo. Šiuo metu, kaip žinia, sukaktuvininkė dėsto muzikos konservatoriumykyje, dirba su Chicagos lietuvių operos moterų choru ir vadovauja "Aidutėms". "Margutis", gliai įvertindamas muz. Alice Stephens ilgametę veiklą, gegužės 23 d. Jaunimo Centre rengia sukaktuvinį pagerbimą — banketą. Lietuviškoji visuomenė privalėtų paremti rengėjų pastangas ir gausiai įsijungti į organizuojamą pagerbimą.

Šia proga linkėtina gerbiamai Jubilitei asmeninės laimės, sveikatos ir ilgiausių bei darbingų metų lietuviškos muzikos kultūros baruose.

● Vilniuje išleistoje J. Grušo knygoje "Žmogus be veido" išspausdinti du dramatiniai kūriniai: "Herkus Mantas" ir "Žmogus be veido" — tai eilėmis perkurtas anksčiau parašyta rašytojo drama "Profesorius Markas Vidinas".

● Vilniuje trečią kartą lietuvių kalba išleista W. Shakespeare tragedija "Hamletas" (vertė Aleksys Churginas, paaiškinimai D. Judelevičiaus). Knygos tiražas — 20,000 egz.

nės dideliame ir laisvam krašte. Esą galima laukti, kad jaunoji karta laisvę labiau vertins nei tėvynė.

P. Gaučys

Steigiamasis Seimas posėdžiauja 1920 metais Kaune

Chicago Savings
and Loan Association

NEW RATES

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.

<p>6% PER ANNUM OF \$5000.00 OR MORE ON CERTIFICATES 2 Year Maturity</p>	<p>5 3/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1000.00 One Year Maturity</p>	
<p>5 1/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1000.00 OR MORE 6 Month Maturity</p>	<p>5 1/4% PER ANNUM ON 90 DAY NOTICE PASSBOOK ACCOUNTS \$100.00 Minimum</p>	<p>5% PER ANNUM ON ALL PASSBOOK ACCOUNTS</p>

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY. PAID QUARTERLY.

Chicago Savings & Loan Assn.

JOHN PAKEL, Sr. Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M. Tues. 9 to 4. Thurs. and Friday 9 to 8. Sat 9 to 12:30

Mirė lietuvių poezijos bičiulis Herman Van Fraechem

Herman Van Fraechem, direktorius "de Religieuzen Ursulinen" Lier mieste Belgijoje, leidėjas "De Bladen voor de Poezie" ir "De Bladen voor de Grafiek" mirė po trumpos ligos balandžio 27 d. Jis buvo 65 metų amžiaus.

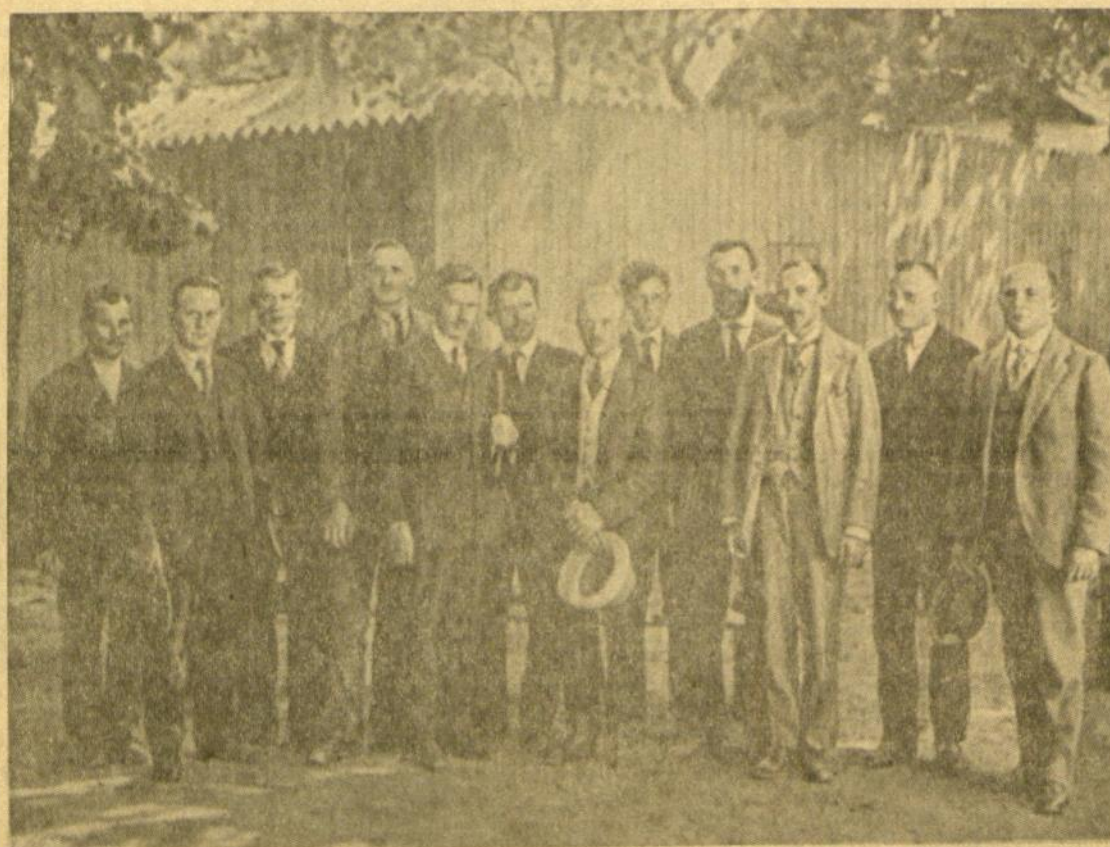
Herman Van Fraechem gimė 1904 metais spalio 30 d. Mechelen, Belgijoje. Baigęs Mechelen kunigų seminariją ir filologijos studijas Leuvene, buvo gimnazijos mokytojas Hoogstratene ir Antwerpene. Po antro pasaulinio karo paskiriamas seserų uršuliečių direktorium ir mokytoju St-Gummaruskollege.

Visą savo gyvenimą Herman Van Fraechem domėjosi menu ir visomis pastangomis rūpinosi literatūros leidimu, ypač poezijos. Nekreipdamas dėmesio į savo paties literatūrinį talentą, jis visą save paaukojo kitų rėmi-

sišventimu plūšėjo jis ne tik literatūros srityje, bet kartu ir mokytojo ir kunigo darbo laukuose, mokėdamas nelaiminguosius paguosti. Tie, kurie jį pažinojo, gerbė jį kaip labai kultūringą žmogų ir gerą draugą.

Mums lietuviams kunigas Herman Van Fraechem išidėmetinas dar ir dėl to, kad pastaraisiais metais jis ypač buvo susidomėjęs lietuvių poezija. Jo leidžiamam poezijos žurnalo "De Bladen voor Poezie" (Poezijos lapai) šiemet vieną numerį buvo pramatus skirti specialiai lietuvių poezijai. Tai būtų buvęs pirmas toks gana platus lietuvių poezijos pristatymas flamiškai kalbantiems. Ta proga rinktinė keliolikos mūsų poetų kūryba, išversta į flamų kalbą, žurnalo leidėjui jau buvo įteikta per šiuo metų Velykas.

G.D.

Steigiamojo Seimo Social-demokratų frakcija

Herman Van Fraechem

mui: daug jaunų poetų iškilo jo dėka. 1944 metais jis išleidžia veikalą "Het Gedicht" (Eilėraščių) — tai įvadas į poeziją. Rašė daug literatūrinių straipsnių įvairiuose žurnaluose.

Būdamas Hoogstratene mokytoju, išleidžia jauno poeto Bert Decorte eilėraščių rinkinį 1937-tais metais. Po to H. Van Fraechem jau visą laiką rūpinosi knygu leidyba. Karo metu bombos visai sunaikina jo butą Antwerpene. Tuo metu jis yra leidyklos Van Maerlant siela, kuri išleidžia daug įdomių veikalų, tarp kitko su jo parašytu įvadu ir E. P. Altons dviejų tomų rinkinį apie Dievą ir Kristų flamų poezijoje. Taip pat jis ima globoti žurnalą "Goldslag", kurį įsteigia Ivo Michiels, Adriaan de Roover ir Manu Ruys, padarydami pradžią literatūriniam pasirodymams, kuriuos organizuoja Van Fraechem.

1953 metais nepavargstas kunigas Van Fraechem antrą kartą pradeda redaguoti "De Bladen voor de Poezie". Pirmoji laida šito seniausio specialiai poezijos žurnalo flamų kalba pasirodė 1937-tais metais. Žurnalą įsteigė Rene Verbeeck, leidinys ėjo iki 1942 metų. Svarbiausias žurnalo tikslas buvo sudaryti progą pasirodyti jauniems poetams su savąja kūryba. 1967 metais atsiranda ir antras leidinys — "De Bladen voor de Grafiek". Redakcinis komitetas, kuriam ir Rene Verbeeck priklauso, padėjo Van Fraechem, bet ne paslaptis, kad visa veikla rėmėsi vien tik šio kunigo energija ir idealizmu.

Van Fraechem buvo žmogus, kuriam galima pritaikyti jo draugo Verbeeck eilėraščių eilutę "Flandrija, ir tylintieji tarnauja tau".

Ramiai ir su nepalaužiamu pa-

Pasaulio lietuvių inžinierių ir architektų sąjunga

Dešimtas PLIAS ir ALIAS suvažiavimas Toronte

J. V. DANYS, PLIAS pirmininkas

Sąjunga, pradžioje pavadinta draugija, buvo įsteigta 1946 m. Vokietijoje, kur tuo metu buvo atsidūrę apie 500 lietuvių inžinierių ir architektų. Vokietijoje šalia savo profesinių reikalų Draugija realiai prisidėjo prie lietuvių bendruomenės veiklos organizavimo, vedė daug įvairių amatų ir braižytojų kursų ir dvi technikos mokyklas. Organizavo architektūrinius konkursus lietuviškos architektūros motyvais, pradėjo ir vėliau aktyviai rėmė Lietuvos ekonominio atstatymo studijas, leido profesinius žurnalus.

Emigracijos metais didžiama emigravo į JAV, kur įsikūrė ir centriniai PLIAS organai. Taip pat gauseni skaičiai emigravo į Kanadą, Australiją ir Pietų Ameriką. Pirmaisiais metais vieni iš svarbiausių tikslų buvo įsikūrimas ir profesinių teisių gavimas. Kiekviename krašte gyvenimo ir profesinės sąlygos buvo kitokios. J.A. Valstybėse nutarta, kad būtų tikslu organizaciją inkorporuoti, kas ir padaryta 1955 m., ir čia įkurta pirmą regioninė organizacija — Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjunga (ALIAS). PLIAS, atsižvelgdama į pasikeitusias sąlygas, savo įstatus perredagavo 1958 m.

Dabar praėjus vėl kitam dešimtmečiui, vėl tenka atsižvelgti į besikeičiančias gyvenimo ir veikimo sąlygas. Kai kurie tikslai, kurie buvo aktualūs prieš 20 ar ir 10 metų, nustojo savo svarbumo, bet taip pat atsirado naujų uždavinių. Prieraugo nauja inžinierių ir architektų karta, kuri palaipsniui perima organizacijos vadovavimą, kaip kad ir turi būti. Dabar turime maždaug 1,000 inžinierių ir architektų už Lietuvos ribų; daugiau kaip 600 jų yra JAV, kur yra 9 skyriai, 150 Kanadoje su 3 skyriais, 80 Australijoje su 4 skyriais, ir apie 100 kituose pasaulio kraštuose. Dabartinis veikimas vyksta daugiau lietuviškoje profesinėje plotmėje. Leidžiama aukštos kokybės profesinis žurnalas "Technikos Zodis", organizuojami kursai, profesinės parodos, ruošiami moksliniai ir profesiniai suvažiavimai. Svarbiausieji dabartiniai sąjungos tikslai yra:

jungti lietuvius inžinierius, architektus ir tikslųjų mokslų profesionalus įvairiuose laisvuose pasaulio kraštuose, studijuoti mokslo ir technikos klausimus surišus su Lietuva, sudaryti galimybes profesiniam veikimui lietuvių tautos ir lietuvių bendruomenės labui. Lietuvio profesionalo, ar inžinieriaus, ar architekto išugdymui išleidžiama nemažai asmeninių ir valstybinių lėšų bei pastangų, ir mes siekiame, kad ši materialinė ir dvasinė investacija išliktų lietuvių tautai.

Skyrių ir pavienių narių yra kone visose pasaulio dalyse, todėl geografinės sąlygos ir valstybių sienos rodo, kad sąjunga turi būti decentralizuota, veikianti federaliniais pagrindais. Tokiais pagrindais dabar ir vykdomas sąjungos perorganizavimas. Esminis veikimas vyksta skyriuose, kurie turi būti gana savarankiški, nes nuotoliai nuo centrų ar kitų skyrių yra šimtai ar net ir tūkstančiai mylių. Efektiniam veikimui sudaromos autonominės regioninės sąjungos, kurių centrinių organų galia ir atsakingumas padidinami. Atitinkamai PLIAS centrinių organų administratyvinis svoris sumažinamas, paliekant PLIAS centro organams ryšio, koordinavimo ir pagrindinių tikslų nustatymo pareigas ir taip pat rūpintis pavieniais nariais ar mažomis grupėmis. Tuo pačiu metu užakcentuojama, kad atskirų kraštų sąjungos yra vienos bendros organizacijos nariai ir pagrindiniai tikslai yra tie patys.

J. A. Valstybėse krašto sąjunga ALIAS veikia jau seniai, 1969 m. Kanadoje sudaryta Kanadose pasaulio kraštuose. Dabartinis veikimas vyksta daugiau lietuviškoje profesinėje plotmėje. Leidžiama aukštos kokybės profesinis žurnalas "Technikos Zodis", organizuojami kursai, profesinės parodos, ruošiami moksliniai ir profesiniai suvažiavimai. Svarbiausieji dabartiniai sąjungos tikslai yra:

dos PLIAS, šiais metais tokią sąjungą numatyta sudaryti Australijoje o vėliau ir kitur.

Nuo 1968 m. PLIAS centras yra Kanadoje. Visos organizacijos didžiama ir svorio centras yra JAV-se ir ten, be abejo, jis liks, nes čia yra visais atžvilgiais pajėgiausia organizacijos dalis. Ten keliolika metų buvo ir PLIAS veikimas ypatingai daug priklausau nuo ALIAS veikimo.

J. V. Danys, PLIAS pirmininkas

ALIAS devyni suvažiavimai, dažniausiai kartu ir PLIAS, vyko įvairiuose JAV miestuose. Dešimtas ALIAS ir PLIAS suvažiavimas gegužės 30-31 d. bus Toronte, Kanadoje. Šis pirmas suvažiavimas už JAV ribų pabrėžia PLIAS jungiamąjį reikšmę, suburiant lietuvius profesionalus į vieną organizaciją. Tai svarbus įvykis PLIAS persiorganizavimo programoje. Suvažiavimas Kanadoje įtraukia į aktyvų visuotinę veikimą didelį skaičių kanadiečių, ypatingai Toronto PLIAS skyrių, suvažiavimo šeiminingą ir pagrindinį visų rengimo darbų vykdytoją. Taip pat asmeniškieji JAV ir Kanados inžinierių ir architektų kontaktai daug padės atities glaudesniam bendradarbiavimui organizaciniame veikime.

● Okupuotos Lietuvos spando je jau minimos mokslininkų pavardės, kurie yra pristatyti, taip vadinamoms, respublikinėms premijoms gauti.

Dailės srityje kandidatų tarpe — profesoriai Paulius Galaunė ir Vytautas Mackevičius. P. Galaunė savo darbais išvarė platų barą mūsų menotyroje, muziejinių kūrėjų, dailės kritikoje. Vytautas Mackevičius — vyresniosios kartos tapytojas. Kandidatai taip pat grafikė Aldona Skirytė ir tapytoja Sofija Veiverytė-Liugailienė.

Kinematografijos srityje kandidatas yra Petras-Robertas Verba, režisierius-operatorius, laimėjęs dėmesį filmams "Ištikimybė", "V. Svirskis", "Čiutytą rūta", "Šimtamečių godos".

— o —

— o —

Literatūrai atstovauja poetai A. Žukauskas, J. Macevičius, prozininkai A. Jonynas, R. Kašauskas ir V. Petkevičius.

Teatro meno ir muzikos srityje siūlomų apdovanoti sąrašė — 7 pavardės. Tai atlikėjai, dirigentai, chormeisteriai ir kt.

● Etnografinis muziejėlis pradamas kurti Palangoje, vietos lenininės neduota. Sovietų SKP-jos komitetas ir Ministrų Taryba balandžio 21 d. paskelbė apie paskirtas 1970 leninines literatūros, meno ir architektūros ministracija neduoda.

LIETUVISKAS RESTORANAS, kurįame **GAMINAMI LIETUVISKI VALGIAI.**

Atdara nuo 6-ros valandos ryto iki 8-tos valandos vakaro.

Pirmadieniais uždaryta

"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. — GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET Telef. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAIŠYMAS SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

EXPERT BODY WORK **PROGRESS-PAŽANGA COLLISION EXPERTS**
A & J. STANEVICIUS
(Fender) Pilnas Pataisymas
Plaunama — Ištepama — Dažoma
Motoro, Karoserijos (Body), Sparnų
2637 W. 47th St., Tel. LA 3-9663
Chicago, Illinois 60632

NAUJI PATVARKYMAI

Dabar galioja persiuntimui apmokėtu muitu siuntinių į U.S.S.R.

Palengvinama daiktų klasifikacija, kaikiurims dalykams pakeičiamas muitas, ir t.t.

SENA PATIKIMA FIRMA

Ir toliau tarnauja vis augančiai klientūrai, yprastu tradiciniu būdu, kaip tarnavo 40 save egzistavime metų.

Jei esate vienas iš tūkstančių mūsų patenkintų klientų, dėkojame Jums už jūsų paramą. Jei ne, prašome išbandyti mūsų patarnavimą ir tada jūs mums dėkosite.

PASTU GAUNAMI SIUNTINIAI TA PACIĄ DIENĄ PARUOŠIAMSI PERSIUNTIMULI.

Naujausio katalogo ir naujausių patvarkymų kreipkitės į **GLOBE PARCEL SERVICE, INC.**
723 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106
TEL: — 215 925-3455

NEW YORK CENTRAL OFFICE
220 Park Ave. South, New York, N. Y. 10003
TEL. — 212 982-8410

Arba į bet kurį mūsų skyriaus atstovą

PHILADELPHIA, PA. 19123 1013 N. Marshall Street WA 5-8878	ELIZABETH, N. JERSEY 07201 956A Elizabeth Street 354-7008
BALTIMORE, MD. 21224 3206 Eastern Avenue DI 2-2374	HAMTRAMCK, MICH. 48212 11415 Jos. Campau Avenue 365-6350
SO. BOSTON, MASS. 02127 390 West Broadway AN 8-8764	KANSAS CITY, KANSAS 66102 18 South Bethany AT 1-1757
CHICAGO, ILL. 60632 4102 Archer Avenue CH 4-4144	MIAMI, FLORIDA 33138 6405 Biscayne Boulevard FR 9-8712
BRANCH CHICAGO, ILL. 60622 2242 W. Chicago Avenue BE 5-7788	MINNEAPOLIS, MINN. 55114 217 E. Hennepin Ave. FE 2-4908
CLEVELAND, OHIO 44119 787 East 185th St. 486-1836	NEW BRITAIN, CONN. 06052 97 Shuttle Meadow Avenue Tel. 224-0829
DETROIT, MICH. 48210 6460 Michigan Avenue TA 5-7560	NEW YORK, N. Y. 10903 101 First Avenue OR 4-3930
OMAHA, NEBR. 68107 5524 So. 32nd Street 731-8577	PARMA, OHIO 44134 5432 State Road 749-3033
PITTSBURGH, PA. 15222 346 Third Avenue GR 1-3712	ROCHESTER, N. Y. 14621 683 Hudson Avenue BA 5-5923
LOS ANGELES, CALIF. 90026 2841 Sunset Blvd. 213-352-1568	VINELAND, N. J. 08360 Parish Hall West Lands Avenue 609-691-8423
SAN FRANCISCO, CAL. 94122 1236 — 9th Avenue LO 4-7981	SEATTLE, WASH. 98103 1512 N. 39th Street ME 3-1853
TRENTON, N. J. 08611 730 Liberty Street LY 9-9103	SOUTH RIVER, N. J. 08882 168 Whitehead Avenue 257-2113
WORCESTER, MASS. 01604 82 Harrison Street 617-798-3347	HARTFORD, CONN. 06103 11 Charter Oak Ave. 249-0255

CENTRAL OFFICE NEW YORK
220 Park Avenue South
New York, N. Y. 10003 Tel. 212 — 982-8410

GLOBE PARCEL SERVICE, INC. yra **PODAROGŲ, INC.** įgalinti imti dovanų užsakymus iš Sovietų gamintojų daiktus: automobilių, šaldytuvų, televizijos aparatų, motociklų, rūbų ir t. t.

23 1/2 HOUR SERVICE

NAUJI GARO KATILAI (BOILERS) — KROSNYS — VANDENS SILDYTOVAI GAZŲ IR ALYVA — NAMAMS IR PRAMONEI — ORO VALYTOJAI (AIR CLEANERS) & DREKINTUVAI WESTINGHOUSE.

G. McGrath & Son
HEATING AND AIR CONDITIONING

3354 West 63rd Street. Tel. — 476-8400.

Atdara kasdien nuo 8:30 iki 6:00 P.M.; Seštad. nuo 9 v. r. iki 5 v. v.

MOUNT MICHAEL BENEDICTINE HIGH SCHOOL
Elkhorn, Nebraska

A TOTAL LEARNING EXPERIENCE

Small classes encourage an excellent educational environment and the development of leadership qualities through emphasis on the

SPIRITUAL
EDUCATIONAL
PHYSICAL
SOCIAL . . . development of the whole man.

Write:
Father Marie Gramlich, O.S.B.
Mount Michael Benedictine High School
Elkhorn, Nebraska 68022

since 1914...

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4476

5% PASSBOOK SAVINGS — All Accounts Compounded Daily — Paid Quarterly

6% 2-YEAR SAVINGS CERTIFICATES (Minimum \$5,000)

NAUJI LEIDINIAI

— AIDAI, 1970 m. balandžio mėn. Nr. 4. Mėnesinis kultūros žurnalas. Redaguoja dr. Juozas Girnius, 27 Juliette St., Boston, Mass. 02122. Administruoja T. B. Ramanauskas, OFM, 680 Bushwick Ave., Brooklyn, N. Y. 11221. Metinė prenumerata \$10.00.

Šį kartą kai kurie praėjusių metų pabaigoje Chicagoje įvykusio Mokslo ir kūrybos simpoziumo momentai pratešiami ir šiame "Aidu" numerį spausdinama Inos C. Užgrieniės simpoziume skaitytąjį paskaitą "Psichologijos mokslas ir rytojaus žmogus" ir Jono Valaičio "Medicina ateities perspektyvoje." Gera naujiena ir Henriko Radausko trys švieži, visu radauskišku akylumu nuleiti eilėraščiai, kurie poezijos mėgėjui bus tikras pasigardžiavimas.

O Vaižganto, kaip žmogaus ir kaip rašytojo, spalvingumą labai ryškiai liudija pirmą kartą čia skelbiami jo laiški, daugiausia rašyti 1926 m. Prancūzijoje gyvenančiam P. Klimui ir Bronėi Mėginaitei - Klimienei. Laiškus iš P. Klimo rinkinio žurnalui parūpino Z. Mikšys. Neiškenčiame čia vieno nepacitavę, kuriame Vaižgantas aprašo potvynį Kaune, Nemunui išsiliejus. Laiškas datuotas 1926 m. kovo 10 d. Štai jis: "Bronė! Tu gi dievobaiminga — pasimelsk, ar kurių gali, nes baigiamė skęsti. Kaip prasidėjo potvynis II -5 naktį, taip ir neslūgsta. Vytauto bažnyčioje trys ketvirčiai metro vandens. Kazys liuosai važinėja po bažnyčią didelėje laivėje. Gražieji mano altoriukai, mirkė mirkė, vandeniui senkant, žiojas ir špakliavimas byra. Klebonijos namas jau 5 diena stovi kaip saloje — bepriemama su veltimis. Apačios gyventojai pp Kalelės, Imbrasai ir Aleknavičiai, viso 14 žmonių ir katinas, gyvena pas mane. Pridėk mūsų keturis žmones ir Kauką (Vaižganto žiniukas. Red.), tai viso esame trijuose kambariuose 20 gyvūnų. Mums, nepašlapus, gana linksma. Vaizduokis tik kokia įvairybė! Vienas kunigas ir profesorius, du studentai, 1 gimnazistas, 2 studentės, 3 valdininkai, 1 operos artistas, 1 mokytojas, 2 mažų vaiku, dvejetas galvijų, viena moteriškė paraližuota. Kas asmuo — tai tipas. O visi beza ir kvėpuoja, tai oras, bra, toli gražu ne Nicėjos. Blogiausias tai Aleknavičių katinas "pilsuckis", kuris labai riebus, labai nachalas, Kaukui nepasiduoda ir — visur šlapina. O smirda paskui, lyg būtų naftos prilaistyta. Jis galgonas ir mano sprabą Vyskupo kūrį apšlapino. Tai ko tik manęs anafemai nepaskyrė už tokius darbus. Sekretorius Byla rengėsi kulkosvaidį pasiimti, jei aš tos sprabos neatsiimsiu. Neatsiėmiau, palikau: tegu ir kūrį pajunta, kas tai yra potvynis.

12 val. 15 min. Vanduo vėl kyli, varpai gaudžia trevogą. Nemu- 4 diena kanonada. Mūsų kariuomenė tiek jau išsprogdino piroksilino, jog būtų užtekę Vilniui paimiti, o išdavę jokių — Nemunas stovi, kaip užkerėtas. Maistui nusipirkome kruopų, tai badu nenumirsi- me, jei neprilaksime".

Apie vokiečių rašytojo Edzardo Schaperio lietuviškąją tematiką jo kūryboje naujuose "Aiduose" rašo Alf. Šešplaukis, o Juozas Girnius te- sią ir baigia prof. Prano Kuraičio asmenybės ir jo darbų apybraižą.

Apžvalginėje žurnalo dalyje, už- virus spaudoje ginčiams dėl naujų vyskupų paskyrimo okup. Lietuvoje ir dėl "Grandinės" šokių, ak- centuojama mintis, kuri kondensuo- tai pasakoma šitaip: "Nors ir kaip lengva čia patriotais būti, vis dėl- to nereikia galvų pamesti nė dėl patriotizmo". Rašoma dar taipgi a- pie perversiją, ateinančią meno va- du, apie du mirusius liberalus filo-

sofus: K. Jaspersą ir B. Russellį, a- pie Elksaus kūrybą ir kt. Recenzuo- jamos naujos knygos: R. Vėžio ei- lėraščiai, kun. P. Butkaus kelionių įspūdžiai ir Juozo Švaisto pasakos. Numeris iliustruotas dail. J. Pautie- niaus, A. Elksaus, L. Zidonytės ir D. Ramanauskaitės darbų nuotraukomis.

—THE MARIAN, May 1970. Marijonų leidžiamas mėnesinis, ili- ustruotas religinės kultūros žurna- las. Metams \$4.00. Adr.: The Mar- ian, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629.

Vedamajame konvertite rašytoja V. Mooth, čikagietė, skatina uoliau stengtis laimėti žmones Kristui. Bel- gė benediktinė S. Hall rašo apie Ma- rijos vietą Bažnyčioje po II Vatika- no suvažiavimo. Amerikietis laikraš- tininkas A. Haines aptaria kūrybą rašytojo G. Greene, kurio veikalas "Travel With My Aunt" yra dabar

viena iš labiausiai perkamų kny- gu. Straipsniu ir Vargo mokyklos paveikslu primenama Motinos die- na. Kanadie mok. F. Julien svarsto temą: Bažnyčia ir naujasis "moterų jėgos" sąjūdis. Keliautoja G. Bren- del pasakoja įspūdžius Sikstino kop- lyčioje. Airis filosofijos dr. L. Bro- phy iš Dublino rašo apie nuotaikas ir įvykai. Airijoje. New Yorko apy- linkėse gyvenanti žurnalistė F. Grimm išryškina uždaru kolekci- jų svarbą. Buvęs Vietnamo karys A. Hamburg pasakoja apie kauly- nes su bunkeriuose slypinčiu prie- šu. Duodamas lietuvių kunigų pro- testo raštas Sovietų Sąjungos vado- vybei dėl spaudos seminarijoje. Naujų filmų ir religinių įvykių pasaulyje apžvalga. Eilės naujausių knygų aptarimus duoda žurnalo re- daktorius kun. J. Prunskis. Numeris iliustruotas Raffaello, P. Rimšos, Romney, Michelangelo, Eisen-Pel- laton kūrinių reprodukcijomis bei Karsh, V. Maželio, A. Grigaičio ir kitų nuotraukomis.

—NAUJA BANGA, 1970 m. ge- gužės mėn. Nr. 1. Los Angeles moksleivių ateitininkų Vytauto Mačernio kuopos laikraštėlis Redak- torė: Dana Kojelytė. Talkininkai: Rima Jodelytė, Julius Jodelė, Vida Jodelytė, Linas Kojelis, Rasa Kojel- ytė, Irena Leonavičiūtė, Rasa Matulaitytė, Vincas Skirius. Viršeli- piešius Rasa Matulaitytė. Redakcijos adresas: 2754 Colby Ave., Los An- geles, Calif. 90064. Kaina: laisva auka.

Dailininkas Leonas Urbonas prie savo paveikslo "Trečioji diena". Jo tapybos darbų paroda Čiurlonio galerijoje, Chicagoje, atidaroma šiandien (gegužės 16) 7 val. vak. Parodą rengia "Margutis".

(Ken Swofford) yra pilnos įtemp- to, nepareikšto humoro.

Viena geriausių scenų filme yra ta, kai lavonų apžiūrėtojas daro savo apklausinėjimą vietiniame sta- didijone. Ten yra ir platforma, gar- siakalbiai, visos tinkamos vėliavos, ir liudininkai, kurie suvežti platfor- mon policijos mašinomis, sirenomis kaukiant. Tai yra iškart taip visa realu (greičiausia, lavonų apžiūrė- tojo apklausinėjimas Sheppard by- loje buvo lygiai toks pat cirkas) ir kartu surrealistiška.

Filme niekad nepasakoma, ar gy- dytojas kaltas, ar ne, aciū Dievui, bet pats būdas, kuriuo pakaitomis pristatomos visos galimybės, yra ke- rėjančiai puikus. Nusikaltimo prieš nekaltumą pati idėja perduodama be jokių ilgų prakalbu, kai tuo tarpu atsidedgia charakteriai, lyg baisyti komplikuoti žmogiškos bū- tybės.

S. Furie režisūra kukli ir švari. Visa vaidyba vienodai puiki. Ypač įspūdinga charakterio ryškumu yra

Robert Colbert (dr. Jack) ir Kath- leen Crowley — jo "laikinosios draugės" rolėje. Filmas klasifikuo- tas R (Restricted) — vaikai įlei- džiami pačių tėvų nuožiūra.

Atgarsis po premijų įteikimo

Didžiausias nusivylimas ir stip- riausias pareiškimas, "Midnight

MOVING

Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

WAGNER & SONS

Typewriters — Adding Machines —
Checkwriters —
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS — NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

Iškarpa iš gyvenimo

STASĖ SEMEINIENE

Gan senokai Ohio valstybėje prak- skambėjo kriminalinis įvykis, kai dr. Sam Sheppard nužudė savo žmo- ną.

Taipgi jau seniai buvo nutarta pastatyti filmas "The Sam Shep- pard Story", tačiau pavadinimas buvo pakeistas į "The Lawyer" ir režisierius Sidney J. Furie protin- gai pasuko temą apie patį advoka- tą, o ne gydytoją.

Tai buvo geras sprendimas, nes mes iš tikrųjų niekad nesužinoši- me, ar tas patetiškas dr. Sheppard tikrai nužudė savo žmoną ar ne? Daug efektingiau vystosi žmogiško- ji drama, stebint advokato rolę. O pats filmas "The Lawyer" atrodo kažkas daugiau, negu pasakojimas apie F. Lee Bailey, advokata, kuris, pagaliau, vien savo gabumais iš- traukė dr. Sheppard iš kalėjimo.

Iš tiesų, tai net nėra viskas vien apie Bailey, nes režisierius sukūrė taipgi labai originalų charakterį Petrocelli asmeny.

Barry Newman, naujas veidas, suvaidino entuziastingą advokatą Tony Petrocelli su savos rūšies ram- iu išdidumu. Baigęs Harvard u- niversitetą, jis verčiasi teisės prakti- ka mažame pietvakarių mieste, la- biausiai pagarsėjusiame dėl savo di- delės milijonierių kolonijos. Jis ne- pakenčia savo pavardės išskrypimo ir nuolatos taISO ištariamą ("Celi", o ne "celi"). Tony gauna ginti pir- mą svarbią bylą, kai vietinis tur- tuolis dr. Jack Harrison, turis kar- tų su savo broliu medicinos klini- ką mieste, kaltinamas nužudęs savo kūdikio laukiančią žmoną.

Ore kabo įsikarščiavusių gyven- tojų, pasiruošusių pakorimui, nu- otaika. Jiems visiems nusibodo jų žmonių lankymasis pas Harrison brolius. Dr. Jack pamelavimas la- vonų apžiūrėtojo apklausinėjime sužlugdo bet kokį šansą, kad byla būtų nuslopinta.

Scenos teisme yra pačios geriau- sios kada nors kada matytos ame- rikiečių filme. Kinematografija nėra pretenzinga, nei išblaskanti, bet

gyvai stumianti filmą vis į priekį. Žiūrovas net nepajunta, kad stebi dialogą, nuolatos judantį pirmyn ir atgal. Newman yra ypač efektingas apklausinėjimuose. O jo scenos su gydytojo buvusiu vienu laiku "drauge" Alice (Kathleen Crow- ley) ir taip vadinamu draugu

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Rankomis išplaustyti paveikslų rėmai—pritaikinti paveikslams ir skelbinams rėmai—metalu aplieti rėmai.

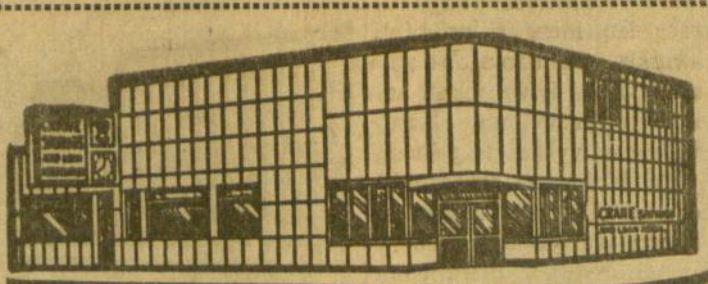
2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 - 59

MARQUETTE PHOTO SUPPLY IR MĖGEJAMS

Daug sutapsysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite pato- giu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

REIKMENYS FOTOGRAFAMS
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PProspect 6-8998

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. Lafayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4 %

4 3/4 %

Mokamas už Vienų Me- tų Certificatų sąskaitas
Minimum \$5,000.00

Naujas aukštas divi- dendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

PIRMAD. IR KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.
VALANDOS: ANTRAD. IR PENKTIAD. 9 v. r. iki 5 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

Fotografas žavioms nuotakoms

The Paul Studio

MODERN. FOTOGRAFO NAMAI
SEIMOS PORTRETUS IR VISOKIŲ PROGŲ NUOTRAUKAS

3213 So. Morgan St.
Chicago, Illinois 60608
TEL. YArds 7-5858

Cowboy" parinkus "geriausiu 1969 m. filmu", atėjo iš Dallas. William Payne iš Dallas Morning News bu- vo tiek "pasipiktinęs" akademijos parinkimu, kad jis nepasigailėjo pik- tų žodžių jos adresu.

"Filmų gamyba yra tikrai pasi- gailėtinoje padėtyje, kai ji pagerbia "X" klasifikuotą filmą, kurio pa- grindinė tema yra vyriškas parsida- vimas (ir dar blogiau), aukščiausia premija", išrežė žinomasis laikrašti- ninkas, pareiškdamas, kad jis tik- rai susirūpinęs dėl tokios pašlijusios moralės.

PETE'S AUTO REPAIR

Taisoma — Motorai, automatinės transmisijos, stabdžiai, Generatoriai, starteriai, Motor Tune-up, Ir kiti patalainimai. PETRAS PIŠNYS, sav. 6211—15 S. Damen Ave. Tel. 737-3988.

SACRED HEART SCHOOL

Resident School For Boys
Grades 4 Through 8
BROTHERS OF THE SACRED HEART SCHOOL
ANDOVER, MASS. 01810

Remkite "Draugą".

1970 metų nauja geriausia dovana

Lietuvon Spec'alūs Rublių PAŽYMEJIMAI

DIDZIAUSIOS VERTES ZEMOS KAINOS

Jūsų gimtinės galės pasi- rinkti įvairiausių geriausių rūšies pirkinių Vnesposyt- org Užsienio valiutos krau- tuvėse už pusę kainos arba net pigiau.

Reikalaukite mūsų nemoka- mo naujo katalogo.

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street
New York, N. Y. 10010

SVARBU
Imame užsakymus automobi- liams ir butams.

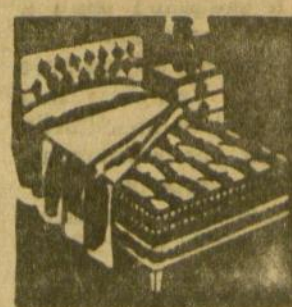
SUMMER GUIDANCE & STUDY INSTITUTE

June 29 - August 15

Accredited summer courses in Math, Latn, French, Spanish, English and Science for college bound boys and girls in Grades 7 - 12. Remedial read- ing. Unique program emphasizes individual testing and guidance to help students and parents make wise decisions concerning future educational and vocational plans. Classes average one instructor for each 3 students. Plenty of opportunity for recreation in famed White Mts. vacation area. Scholarship aid available.

Director John H. Flynn
Tel.: Fryeburg, Maine 207—935-2020 or 2040

FRYEBURG ACADEMY
FRYEBURG, MAINE 04037

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elek- trinių krosnių, radijo ir tele- vizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

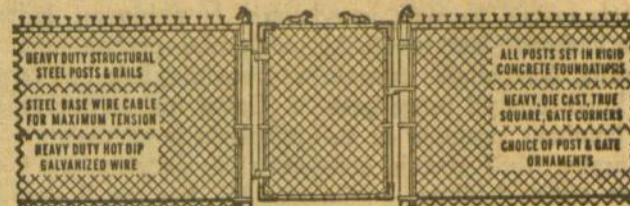
LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

ALUMINIJAUS RYNOS (Gutters) vandens nubėgimui.

Nerūdija ir nereikia dažyti.

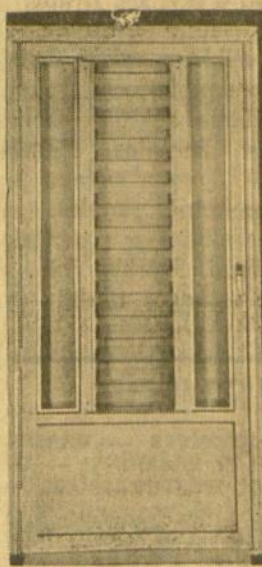
T V O R O S: įvairiausio alu- minijaus, plastikos, plieno, įvai- rių spalvų.

STOGELIAI

DURYS - LANGAI: įvairių spalvų ir kainų — K. Butkaus kon- strukcijos.

Naujaisi žieminiai balto emalio ir "stainless steel" langai.

FORMICA KABINETAI

KOSTAS BUTKUS

Telef. — PProspect 8-2781

KULTURNĖ KRONIKA

• **Leono Urbano** tapybos darbų paroda Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, atidaroma šiandien (gegužės 16) 7 val. vak. Dailininkas gyvena Australijoje ir ten yra gerai išsiskyręs nuo žemyno šiandieninėje meno raidoje. Eilė jo parodų ten susilaukė labai palankaus įvertinimo tenyktėje australų spaudoje. Prieš keletą metų čikagiečiai turėjo progos Leono Urbano darbų parodą matyti ir Chicagoje, o taipgi klausytis jo paskaitos meno problemomis. Šiuo metu dailininkas vėl yra atvykęs į Šiaurės Amerikos žemyną ir jau spėjo su-ruošti savo darbų parodą Toronto. Šiandien su dailininku pažintį vėl atnaujinant, čikagiečiams bus labai įdomu pamatyti, ką veikia ir kur nuėjo Leonas Urbanas per porą pastarųjų metų. Paroda Čiurlionio galerijoje tęsis iki gegužės 24 d. Lankymo valandos darbo dienomis nuo 7 iki 9 val. vak.; savaitgaliais nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak. Paroda rengia "Margutis".

• **L. K. Mokslo Akademijos VIII suvažiavime**, kuris įvykis š. m. rugsėjo mėn. 1-6 dienomis Torontoje, Kanadoje, Filosofijos mokslų sekcija suorganizavo ir į suvažiavimo metu vadovaus prof. dr. Juozas L. Navickas. Sekcijoje numatytos 4 paskaitos, kurias skaitys: 1. dr. Vincas Vyčinas, Heideggerio etikos klausimu. 2. prof. dr. Vaidievis Mantautas, Žmogaus ir idėjos problema Putvio filosofijoje. 3. prof. dr. Kestutis I. Skrupskelis, Pagrindinės Royce'o antropologijos sąvokos; 4. prof. dr. Juozas L. Navickas, Šamone's brendimo rykšmas Hegelio fenomenologijoje.

Visos keturios paskaitos priklauso žmogaus filosofijos disciplinai. Jos parinktos tokios, norint nenuolėti nuo bendrosios suvažiavimo pasiimtos temos — gvil-denti individo problema.

• Veikalas apie baltų literatūrą. "Baltic Literature", Aleksis Rubulis, A Survey of Finnish,

Estonian, Latvian and Lithuanian Literatures. Išeido The University of Notre Dame Press, Notre Dame, Indiana ir London, 1970.

Latvis autorius 212 psl. knygoje pateikia visą eilę lietuvių literatūros pavyzdžių.

Šalia rašytojų - klasikų, jis aptaria ir šių dienų lietuvių beletristus, poetus, gyvenančius Vakaruose ir okup. Lietuvoje. Kūrybos pavyzdžiai pateikti šių rašytojų: J. Baltrušaičio, V. Krėvės, V. Putino, A. Vaičiulaičio, V. Ramono, Stp. Zobarsko ir Alg. Landsbergio. Iš Lietuvoje gyvenančių pateiktos E. Mieželaičio ir Vyta. Žilinskaitės kūrybos ištraukos. (E)

A. Lietuvninkienė Vaza Dailininkės dovana Marquette Parko liuanistinės mokyklos vakaro svečiams.

• **Lietuvis vargonininkas** išelviijoje. Šitokių pavadinimų veikalai parašė muz. Juozas Žilevičius. Veikalas apžvelgia Amerikos L. R. Katalikų vargonininkų sąjungos 50 metų veiklą (1911-1961). Knyga bus 300 psl., iliustruota 56 nuotraukomis. Joje gausiai duodama informaciją apie var-

gonininkų s-gos organizavimąsi, metinius seimus (plačiau apie jubiliejinį seimą), aprašomos s-gos provincijos: Chicago, Serantonė, Schuykillio, New Yorko - New Jersey, Brooklyn, Naujosios Anglijos, Connecticut. Specialus skyrius apie dainų šventes: Chicagoje, New Yorke, New Jersey, Pensylvanijoje, Wyomingo klony, Schuykill apskrity, Naujojoje Anglijoje, Connecticute. Platus padalinys apie papilpų choras, jų rengiamas dainų šventes, bažnytinius koncertus.

Informuojama ir apie spaudos reikalus: "Muzikos Žinios", gaidų leidimas. Smulkiau supažindinama su vargonininkų mokykl., vargonininkų pasireiškimu operetėse, dramatinėje vaidyboje, plokštelėse, radijo valandose, aptariamos vargonininkų kompozicijos. Net yra skyrius ir apie moteris vargonininkes. Beveik ketvirtadali knygos užima įvairūs priedai: vargonininkų s-gos narių sąrašas, įstatai, apyskaitos, pora žymesnių jų referatų, s-gos bei chorų laišku antraščių montažai, "Muzikos Žinių" viršelių rinkinys. Taigi knyga gana plačios apimties ir tai bus gražus įnašas į lietuvių išsvijios muzikos istoriją. Knyga leidžia A.L. R. K. Vargonininkų s-ga. Iš Daytono į Chicago atvykęs muz. St. Bučmys šiam reikalui jau paaukojo 150 dol.

• **Paskirtos Pulitzerio premijos.** Šią premiją gavo buvęs Trumano valstybės sekretorius Dean Acheson už knygą "Present at The Creation". Kiti laimėtojai buvo šie: T. Harry Williams už Louisiana gubernatoriaus ir senatoriaus Huey Long biografiją, Erick H. Ericson už knygą "Ghandi's Truth", kur aprašytos Indijos kovos dėl nepriklausomybės, premiją gavo ir Jean Stafford už knygą "Collected Stories".

• **Vak Vokietijoje, leidinyje "Mickiewicz Blaetter"** (sasiuvinio nr. 42, 1969) paskelbta liuanistinė medžiaga — tautosaka. Išspausdinta 17 lietuvių liaudies dainų vertimai iš G. Nesselmano rinkinio, išleisto 19 amž. vidury. Leidinio redaktorius prof. H. Budensieg šių metų balandžio mėn. lankėsi įvairiuose Sovietų Sąjungos miestuose, anksčiau jis buvo atvykęs ir į Vilnių ir lankėsi kitose okup. Lietuvos vietovėse.

• **Muziejinių problemos** okupuotoje Lietuvoje. Česlovas Kūdaba laiške "Literatūros ir meno" savaitraščiui (16-17 nr.) gina provincijos muziejų reikalą ir priešinasį nuomonei, esą, maži

Gegužės 24 d. 3 val. popiet bus šventinamas paminklas prie Lietuvių Sv. Kazimiero kapinių Chicagoje. Čia matoma paminklą suprojektavo skulptorius R. Mozoljuskas. Paminklas skirtas prisiminti tų lietuvių ir jų parapilų, kurių pastangomis šios kapinės buvo įsteigtos. Paminklas pastatytas prie 111 ir Pulaski gatvių. Visi kviečiami paminklo šventinimo išskilmėse dalyvauti.

• **Muziejai** — nereikalingi, laikas juos stambinti ir pan. Autorius teigia, kad muziejūninkais Lietuvoje visai nesirūpinama, jų neįjungia jokia draugija. Dabar muziejūninko padėtis nepavydėtina ir ji reikalauja ypatingo pašaukimo, pasiaukojimo. Č. Kudaba nurodo, kad valdininkų globojami muziejai Lietuvoje skursta, tuo tarpu kaimo vietovėse muziejų reikia dar daugiau. (E)

• **Prof. M. Roemeris** Lietuvoje nepamirštamas. Okup. Lietuvos spaudoje vis dažniau minima žinoma mokslininko, juristo, 1945 m. mirusio prof. M. Roemerio pavidė. Be to, Rusų kapinėse Vilniuje rengiamasi mokslininkui statyti paminklą. Apie tai paskelbė A. Žirgulyš "Lit. ir Meno" savaitrašty (16-17 nr.).

Žirgulyš puola daug ką už nevalyvumą, nes šių dienų Lietuvoje daugelis mokslininko pavidė rašo Remeris ar Riomeris, nors jis pats pasirašinėjo — Roemeris. Esą, jei jis būtų gy-

G E L E S
Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
G U Z A U S K Ū
Beverly Hills Gėlinyčia
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
Tel. PR 8-0833 — PR 8-0834

MOVING
SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli miesto leidimai ir pilna apdrauda.
2047 W. 67th Place — WA 5-8063

1970 Plymouth-Duster

Plymouth Valiant Duster 2-Door Coupe
Kaina nuo \$1,995.00
25 mylias su vienu gallonu
PLYMOUTH, VALIANT-BARRACUDA, ROAD RUNNER
GTX, FURY — DUSTER
BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
4030 ARCHER AVENUE — PHONE VI 7-1515

FRANK ZAPOLIS
10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pns
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8434 ir GR 6-4339

A. VILIMAS MOVING
Apdraustas perkraustymas — įvairių atstumu —
823 WEST 34th PLACE
Telef. — FRontier 6-1882

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP C. LACK IR SONS LACKAWICZ 2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213 2314 W. 23rd Place Tel. Virginia 7-6672	POVILAS J. RIDIKAS 3554 S. Halsted Street Tel. YArds 7-1911
PETRAS BIELIUNA 4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572	JURGIS F. RUDMIN 3319 S. Lituania Ave. Tel. YA 7-1138-1139
ANTANAS M. PHILLIPS 3307 So. Lituania Ave. Tel. YArds 7-3401	VASAITIS - BUTKUS 1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill., Tel. OL 2-1003

HIGH RATES
Paid Quarterly

5% PASSBOOKS	6% \$5,000 minimum 2 YEAR CERTIFICATE
5 1/2% \$1,000 minimum INVESTMENT BONUS PLAN	5 3/4% \$1,000 minimum 1 YEAR CERTIFICATE

Savings Insured to \$20,000
Highest reserves
BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue Chicago, Illinois 60632

MAZEIKA & EVANS FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
— TĒVAS IR SŪNUS —
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYNS MODERNISKOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09
AIKSTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON
Savininko
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Vienas blokas nuo kapinių
Didžiausias Paminklų Planų
Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3-6335

EUDEIKIS
Laidotuvių Direktorai
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Trys Moderniškos Kopylčios
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

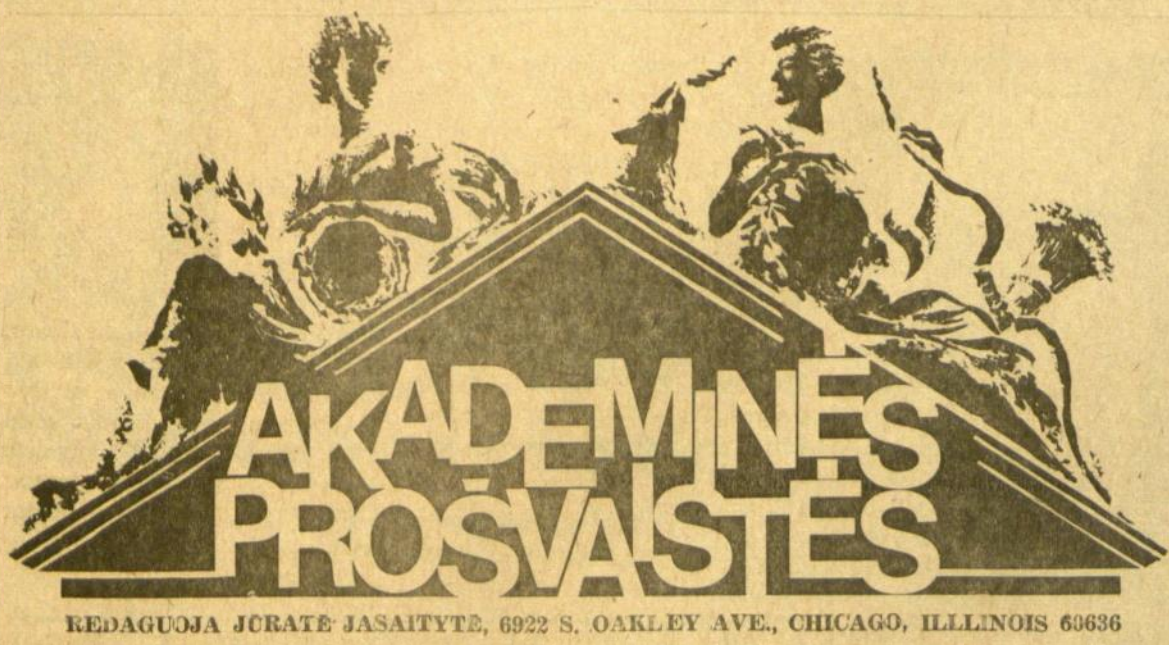
HIGHER INTEREST ON SAVINGS

6% PER ANNUM
ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$5,000. OR MORE, 2 YEAR MATURITY

5 3/4% PER ANNUM
ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$1,000. OR MORE, 1 YEAR MATURITY

PASSBOOK AND CERTIFICATE SAVINGS INSURED TO \$20,000
Interest is compounded daily and paid quarterly on all accounts. Standard Federal pays the highest legal rate of interest on all savings. Deposits received by the 10th of any month earn from the first of that month. Deferred Income Certificates are available at rates of 6% and 5 3/4%.

STANDARD FEDERAL
Savings and Loan Association of Chicago
ASSETS OVER \$141,000,000.00 RESERVES OVER \$12,400,000.00 (more than twice the legal requirements)
4192 Archer Avenue at Sacramento Chicago, Illinois 60632 VI 7-1140
HOURS: Mon., Thurs. 9 A.M. - 5 P.M. Tues., Fri. 9 A.M. - 4 P.M. Sat. 9 A.M. - 12 Noon & Wed. Closed

KEDAGUOJA JCRATĖ JASAITYTĖ, 6922 S. OAKLEY AVE., CHICAGO, ILLINOIS 60636

Lietuvių bendruomenė ir jaunimas

„Už tėvynę kovoti ir žūti, nesame per jauni, bet balsuoti už savo krašto vadus neturime teisės“ — taip jau eilę metų skundžiasi Amerikos jaunimas, mėgindamas išvystyti kovą, kad aštuoniolikos metų amžius būtų legalizuota balsavimo riba. Lietuvių Bendruomenė nereikalauja gyvybinio pasišventimo iš mūsų jaunimo, o tik tikisi, kad aštuoniolikmečiai jaunuoliai jau yra subrendusi dalis mūsų lietuvių visuomenės, turinti svarų balsą bendruomenės uždavinių vykdyme.

Deja, jaunoji karta, palyginti, mažai šia privilegija naudojasi. Dažnai gyvenimas liudija, kad tai, kas lengvai duodama, yra nemama. Bendruomenės reikalai, jos uždaviniai pasilieka jauniui svetimi. Girdi, tegu mūsų ateitį stato vyresnieji. Mes iš savo pusės retkarčiais pakritikuosime jų „bukaprotiškumą“, retkarčiais numesime pusiau girtiną žodį, bet didžiumą laiko eisime savo nusibrėžtu apatiškos keliu. Pamirštame, kad Lietuvių Bendruomenė yra ne tik vyresnieji, bet ir visa jaunoji Amerikos lietuvių

karta, kad mūsų jaunimo siekiai, idėjos, darbai yra lygiai tiek pat svarbūs kaip ir vyresniųjų. Tik bendradarbiavimas tarp kartų, vienas kito supratimas, sumažins spragas lietuvių visuomenėje ir padidins laimėjimus kultūrinėje bei politinėje veiklos ir kūrybos srityje.

Birželio 6-7 d. įvyks rinkimai į Lietuvių Bendruomenės Tarybą. Neprašyptokime šių rinkimų, bet visi jaunieji balsuokime už žmones, kuriuos mes pažįstame ir kurie, mes tikime, reprezentuos taryboje mūsų galvoseną.

Jaunimui šioje LB kadencijoje gera reprezentacija ypatingai svarbi, kadangi 1972 metais turi įvykti antrasis Pasaulio lietuvių jaunimo kongresas. Kongresas vyksta Lietuvių Bendruomenės globoje, ir dėl to kongreso pasisėkimas iš dalies priklausys ir nuo bendruomenės tarybos narių.

Atsižvelgiant į tai, buvo sudarytas jaunimo atstovų kandidatų sąrašas. Į šį sąrašą įeina studentė Elenutė Bradūnaitė — ateitininkė, Vitalija Ruibytė — aktyvi skautė, Romas Sakadolskis —

pirmojo Jaunimo kongreso Chicagoje koordinatorių. Jie visi savo visuomenine veikla, įvairiais talentais, pareigumu yra gerai užsirekomendavę lietuvių visuomenėje. Į sąrašą įeina ir trys vyresni jaunuoliai: Vytautas Kamantas — ilgametis patyręs bendruomenininkas, buvęs finansų galva pirmajame Jaunimo kongrese, kuris ir jau tada buvo tikroji kongreso dvasia, pasižymėjęs savo kantrumu, kitų ir visų reikalų supratimu; Vaclovas Kleiza — irgi visiems pažįstamas bendruomenininkas, Pirmojo Jaunimo kongreso komiteto vicepirmininkas, vienas iš Dariaus Lapinsko operos „Lokys“ pastatymo iniciatorių, ir Povilas Kilius — buvęs Chicago ALTO skyriaus vykdomasis sekretorius, visada aktyviai reiškijąs ateitinių veikloje.

Dėl to birželio 6-7 d.d. visi jaunieji balsuokime — pasidarykime gyva Lietuvių Bendruomenės dalimi — atiduokime balsą už žmones, kurie, mes jaučiame, gali tinkamai mus reprezentuoti.

Ramunė Kviklytė

Psichologinis, literatūrinis žodis jaunimui

Nedaug mes teturime tokių veikalų, kurie būtų parašyti pagal moderniosios psichologijos patirtį ir praturtinti naujosios literatūros puošnumu, kaip šiemet iš spaudos išėjęs „The Christian Under Pressure“ parašytas J. Gallagherio (išleido Ave Maria Press, Notre Dame, Ind., 160 p., 4.50 dol.). Autorius yra su gausia patirtimi: buvęs redaktorius, radijo ir TV direktorius, informacijų biuro vedėjas, studentų patarėjas, paskaitininkas, filosofijos ir literatūros dėstytojas Baltimorės seminarijoje. Žmogus giliai apsiskaitęs ir savo šioje knygoje panaudoja egzistencialistų filosofiją, kaip Marcel, Jaspers, Sartre, mintis, muziką — kaip Stravinskis — pergyvenimus, visuomenininkų ir valstybininkų, kaip M. L. King, Hamarskjöld patirtį, psichologų ir psichiatrų, kaip Fromm, Freud, naujus atradimus bei mokslininkų kaip atominių studijų direktoriaus Pollard išvadas.

Pagrindinis šios knygos tikslas — priminti, kad, kaip skelbia Paskalis, „žmogus yra daugiau negu žmogus“. Autorius primena modernaus žmogaus tragiką: „Mes išradome nesuskaitomą gausumą laiką taupančių įtaisų, bet, atrodo, kad mes vis mažiau ir mažiau teturime laiko būti žmonėmis. Mes nuostabiai praturtinome susižinojimo priemones, bet daugelis iš mūsų kaskart labiau jaučiame, kad dabar sunkiau negu bet kada žmo-

niausių būtybėms bendrauti tarp savęs.“

Autorius iš filmo cituoja Zorba the Greek žodžius: „Gyvenimas be kentėjimų būtų gyvenimas be apreiškimo ir nurodo sėkmingiausią kelią mūsų kasdienybei: dabartyje gyventi darniai su kitais, skolintis šviesos iš praeities ir semtis vilties iš ateities. Jis primena meilės reikalą, bet drauge atskleidžia ir tikrosios meilės prasmę: „Mylėti žmogų reiškia jame matyti Kristų, bet nesitikint, kad jis elgtųsi kaip Kristus“. Vienas mokytojas paklausė: kada yra pasibaigusi naktis ir prasideda diena. Vieni sakė, kad tada, kai jau gali, pažvelgs, atskirti vieną gyvulį nuo kito; kiti — kai gali vieną medį atskirti nuo kito. „Ne, — atsiliepė mokytojas. — Naktis yra pasibaigusi tada, kai žvelgi į žmogaus veidą ir jame matai brolių. Kas to nemato, jis dar tebegyvena naktyje...“ J. Pr.

Serenada...

Nuotrauka Vytauto Mažello

Isidainavęs ir įsmuzikavęs mūsų jaunimas...

Nuotrauka Vytauto Mažello

LATVIS LINGVISTAS, IŠMOKĖS LIETUVIŠKAI

Tarp garsėjančių lingvistų JAV-se yra Northern Illinois universiteto De Kalb mieste profesorius Benjaminas Jegers. Gimęs jis 1915 m. Latvijoje, Mintaujos mieste, kur kitados studijuodavo ir nemažai lietuvių. Germanistikos studijas 1944 m. užbaigęs Latvijos universitete, pradėjo studijuoti baltistiką pas garsųjį prof. Endzelyną. Sovietų okupantų bangos išbėgęs iš savo tėvynės, jis studijas užbaigė Goettingene, Vokietijoje, pas prof. Edvardą Hermann. Daktaro laipsnį gavo 1949 m. už disertaciją apie savo prasmę giminingus žodžius baltų kalbose („Verkannte Bedeutungsverwandtschaften baltischer Wörter“). Atvykęs į JAV dar studijas gilinio Columbijos universitete ir Švedijoje.

riuose dažnai liečia ir vien tik lietuvių kalbos problemas.

Kreipėmės į jį su eile klausimų, visų pirma — kaip jis būdamas kitatautis, apsisprendė išmokyti lietuvių kalbą.

Prof. B. Jegers

— Lietuvių kalbą reikėjo išmokyti visiems baltistikos studentams, — taipgi ir man — pareiškė prof. Jegers. — Mano mokytojas Rygoje buvo lietuvis Raulinaitis. Studijuodamas Goettingene, daug kalbėjau lietuviškai su studentais iš Lietuvos ir tokiu būdu išmokau lietuviškai gana gerai. Mano mokytojas ten buvo suvalkietiš Dėdinas.

— Ka Jūs randate įdomaus lietuvių kalboje?

— Lietuvių kalba mane visada domino, kadangi ji turi daug senų formų ir reikšmių.

— Kokius studijinius darbus liečiančius lietuvių kalbą, jūs esate parašęs?

— Iš savo studijinių darbų, be jau suminėtos disertacijos, galiu suminėti: Baltische Etymologien (Zeitschrift fuer slavische Philologie 27), Baltische Etymologien (Commentationes Balticae IV-V), Ueber das gegenseitige Verhaeltnis von lit. kepti, lett. cept 'backen, braten' und lit. kepti, lett. kept 'kleben' (Arsbok 1957-58, Lund 1961), Einige baltische und slavische Verwandte der Sippe von lit. dirti (Studi Baltici 10, 1969). Dar spausdinami: Remarks on some Baltic names of tools of the type Lith. kaltas 'chisel' (rinkiny Baltic Linguistics) ir Zur Etymologie von lit. kaulyti 'zudringlich betteln, feilschen' und lett. kaulēt 'd.' (rinkiny Donum Balticum-professorii Christiani S. Stang pagerbti).

— Kuri iš dviejų giminingų kalbų yra senesnė: lietuvių ar latvių?

— Visiems lingvistams gerai žinoma, kad lietuvių kalba yra senesnė už latvių kalbą.

— Kaip į lietuvių kalbą yra žiūrима kitų tautų lingvistų?

—Lietuvių kalba yra labai reikalinga kiekvienam, kas studijuo-

ja baltų ir slavų kalbas. Man lietuvių kalba yra labai svarbi dėl to, kad ji turi daug formų ir reikšmių, kurių latvių kalboje jau neberandame.

— Ka esate skaitęs lietuvių kalba?

— Esu skaitęs lietuvių klasikų. Dabar skaitau beveik tik baltų kalbų studijas lietuvių ir kitomis kalbomis.

— Ka jūs kalbos klausimu no-

rėtumėte pasakyti lietuvių jaunimui?

— Lietuvių jaunimas turėtų neužmiršti savo tėvų kalbos, kadangi lietuvių kalba yra viena iš seniausių ir turtingiausių indoeuropiečių kalbų. Tėvai patys visada turėtų kalbėti lietuviškai. Tikrai tokiu būdu lietuvių kalba išliks gyva ir išvystyta.

J. Daugailis

Lietuviai grafikai jungtinėje parodoje

Gabijos leidykla, vadovaujama Juozo Sodaičio, sukvietė aštuonis dailininkus kilnojama lietuviškos grafikos parodai, kuri, kaip numatyta, bus nuvežta į visas didesnes lietuvių kolonijas. Pirmiausia ši paroda buvo eksponuota New Yorko lietuviams gegužės 2-3 dienomis The Columbian Lounge salėse, Woodhaven, N. Y. Pristatydamas gausiai susirinkusiems lankytojams šią parodą, kalbėjo dail. Vyt. K. Jonynas, plačiau apžvelgdamas grafikos įvairias technikas, jos reikškimą Europoje ir kitur, ypačingai sustodamas prie lietuviškos grafikos ir jos kūrėjų.

Lankytojai per dvi dienas turėjo progos pasigėrėti aštuonių dailininkų 68 išstatytais, darbais, iš kurių 25 buvo lankytojų nupirkti. Parduoti darbų skaičius rodo gražų parodos pasisekimą.

Vytautas Ignas (iš New Yorko) išstatė savo medžio ir lino raižinius; Vytautas K. Jonynas parodė tris spalvotas litografijas, šalia savo meistriškų medžio raižinių; Vaclovas Ratas (iš Australijos) eksponeavo medžio raižinius, metalo-grafiką ir ofortus; Alfonsas Krivickas (iš Vokietijos) buvo gausus spalvotais lino raižiniais ir cinkografijos darbais; Algirdo Šimkūno (iš Australijos) didžiuliai lino raižiniai buvo imponuojantys; Žibuntas Miškys (iš Prancūzijos) dalyvavo su mažo formato, bet stipriais ofortais; Telesforas Valius (iš Kanados) buvo žavus savo spalvotomis litografijomis ir ofortais; Romas Viešulas, šiuo metu dėstąs meną Temple universitete Italijoje, išstatė devynias juoda-balta ir spalvotas litografijas iš ciklo „Notes of Sound and Image.“ Žodžiu, paroda darbų gausumu ir įvairumu buvo tikrai verta atsilankiusių dėmesio.

Leidykla Gabija gegužės 9-10 dienomis šią parodą nuvežė parodyti Baltimorės ir Washingtono lietuviams, o rudenį su ja pirmoje eilėje bus vykstama į Bostoną ir kitas rytinio pakra-

što lietuvių kolonijas, taip pat bus pasiekta Clevelandas, Detroitas, ir Chicago. Planuojama taip pat šią parodą eksponuoti ir amerikiečiams, prijungiant dar ir kitus lietuvių grafikus. (jz)

• Vilniaus universiteto dėstytojų ir studentų grupė buvo nuvykusi į Graiffswaldą, R. Vokietijon, kur užmezgė ryšius su vietos universiteto darbuotojais.

• Algimanto Milčutos, vieno iš okup. Lietuvos poetų, ketvirtoji poezijos knyga „Ašmenys“ išleista Vilniuje, 84 psl.

V. Ignas Pavasario Madona